

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENERLERİN DİL
YETERLİKLERİNE İLİŞKİN ÖLÇEK GELİŞTİRME VE UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halide İBİLOĞLU

Antalya, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN DİL
YETERLİKLERİNE İLİŞKİN ÖLÇEK GELİŞTİRME VE UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halide İBİLOĞLU

Danışman: Prof. Dr. Yusuf TEPELİ

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “‘Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Dil Yeterliklerine İlişkin Ölçek Geliştirme ve Uygulama” adlı bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

14 /01 /2022

Halide İBİLOĞLU

İmza

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... 'nın bu çalışması tarihinde jürimiz tarafından
..... Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programında
Yüksek Lisans Tezi olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan : (Unvan)**Adı Soyadı**
(Çalıştığı Kurum, Fakülte, Bölüm)

Üye : (Unvan)**Adı Soyadı**
(Çalıştığı Kurum, Fakülte, Bölüm)

Üye (Danışman) : (Unvan)**Adı Soyadı**
(Çalıştığı Kurum, Fakülte, Bölüm)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Dil
Yeterliklerine İlişkin Ölçek Geliştirme ve Uygulama

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından
uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı
kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Cengiz TOKER

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tezimin şekillenmesinde ve son hâlini almasında bana katkı sağlayan danışmanım Prof. Dr. Yusuf TEPELİ'ye, jürimde bulunan Doç. Dr. Elif AKTAŞ'a ve Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT'a, eğitim programlarıyla ilgili konulardaki katkıları için Prof. Dr. Erdoğan Köse'ye sağladığı desteklerden dolayı çok teşekkür ederim.

Akademik yazmamda emeği olan ve geçmişten bugüne hayatımda güzel izler bırakan bütün hocalarıma, destekleriyle hep yanımda olan biricik aileme ve hayatımın her anında koşulsuz destekçim olan sevgili eşime ve çocuklarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili Ailem, size minnetlerimi sunuyorum.

ÖZET

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN DİL YETERLİKLERİNE İLİŞKİN ÖLÇEK GELİŞTİRME VE UYGULAMA

İBİLOĞLU, Halide

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yusuf TEPELİ

2022 87 Sayfa

Gelişmekte olan dünyada insanlar ana dillerinin yanında ikinci bir dili öğrenme ihtiyacı duymaktadır. Son dönemlerde dünya coğrafyasını incelediğimizde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sayısının hızla arttığı görülmektedir. Türk dili ve kültürünün öğrenimine olan bu yoğun ilgi ve talep beraberinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi süreçlerinin etkili şekilde yapılandırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların sonuçları dikkate alındığında, alanda program eksikliğine, öğretmen eğitiminin yetersizliğine ve materyal eksikliklerine yönelik birçok çalışma bulunurken Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerilerinin yeterliklerini belirleyecek ölçek çalışmalarının az olduğu görülmektedir. Yeterliklerin belirlenmesi yabancı dil öğrenen öğrencilerin eğitim ortamına etkin katılımını ve öğrenme kaygılarını en aza indirebilmeyi sağlamaktadır. Bütün bu nedenlerden dolayı, yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında Türkçe öğrenen öğrencilerin dil becerileri yeterliklerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Yapılan çalışmada program geliştirmenin dördüncü basamağı olan ‘İçeriğin Düzenlenmesi’ değişkeninden yola çıkılmıştır. Bu bağlamda, mevcut nicel çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil becerilerinin yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu nicel çalışmanın örneklemini Türkiye’de bulunan 16 tane Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünde (TÖMER) B1, B2, C1 ve C2 (Akademik Türkçe) düzeyinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen dil becerileri yeterlik ölçeği B1, B2, C1, C2 düzeyindeki öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında araştırmaya katılan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dil yeterlikleri belirlenirken anlatma (konuşma-yazma) becerilerinin yeterlikleri, anlama (okuma-dinleme) becerilerinin yeterliklerine oranla daha yüksek çıkmıştır. Diğer bir deyişle Türkçeye maruz kalma anlatma becerilerindeki yeterliklerini artırmıştır. Bulunduğu kur seviyesine göre anlamlı farklılık olup olmadığına bakıldığında dikeydeki kur seviyelerinde (B ve C kurlarında) yeterli düzeyde farklılık bulunurken; yataydaki kur seviyelerinde (B1-B2 ve C1-C2) yeterli düzeyde farklılık bulunamamıştır. Ana dil farklılıklarına göre anlamlı bir ayrım bulunamamıştır. Sebebi olarak araştırmaya katılan grubun %50’sini Türk soylu dil ailelerinin oluşturduğu görülmektedir. Cinsiyet farklılıklarına göre anlamlı bir ayrım görülmemiştir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği için ilk olarak 352 yabancı öğrenciye açımlayıcı faktör analizi yapılmış daha sonrasında da 312 yabancı öğrenciye doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu çalışmalarla ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Yeterliği, Dil Becerileri, Yeterlik Ölçeği, Ölçek

ABSTRACT

DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF SCALE REGARDING THE LANGUAGE PROFICIENCIES OF THOSE LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

İBİLOĞLU, Halide

Master's thesis, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis advisor: Prof. Dr. Yusuf TEPELİ

2022 87 Page

In the developing world, people need to learn a second language besides their mother language. When we examine the world geography recently, it is seen that the number of people learning Turkish as a foreign language has increased rapidly. This intense interest and demand for the learning of Turkish language and culture reveals the necessity of effectively structuring the processes of teaching Turkish as a foreign language.

Considering the results of the studies conducted in the field of teaching Turkish to foreigners in Turkey, it is seen that while there are many studies on the lack of programs, inadequacy of teacher training and material deficiencies, there are few scale studies that will determine the proficiency of the language skills of foreign students learning Turkish. Determining the competencies ensures the active participation of foreign language learners in the educational environment and minimizing their learning anxiety. For all these reasons, it is important to determine the competencies of language skills of students learning Turkish in the context of teaching Turkish to foreigners.

In this study, the fourth step of program development, the 'Organization of Content' variable, was set out. In this context, it is aimed to determine the proficiency levels of language skills of those who learn Turkish as a foreign language in the current quantitative study. The sample of this quantitative study consists of students learning Turkish as a foreign language at B1, B2, C1 and C2 (Academic Turkish) levels in 16 Turkish Education Application and Research Center Directorates (TÖMER) in Turkey. During the data collection process of the study, the language skills proficiency scale developed by the researcher was applied to students at B1, B2, C1, C2 levels. In the light of the data obtained, while determining the language proficiency of the students who learn Turkish as a foreign language participating in the research, the proficiency of the speaking (speaking-writing) skills was higher than the proficiency of the comprehension (reading-listening) skills. In other words, exposure to Turkish increased their proficiency in speaking skills. Considering whether there is a significant difference according to the exchange rate it is in, there is a sufficient difference in the vertical exchange rates (B and C exchange rates); A sufficient level of difference was not found in horizontal exchange rates (B1-B2 and C1-C2). No significant difference was found in terms of mother tongue differences. As the reason, it is seen that 50% of the group participating in the research consists of Turkish origin language families. No significant difference was observed according to gender differences. For the validity and reliability studies of the scale, first, exploratory factor analysis was performed on 352 foreign students, and then confirmatory factor analysis was performed on 312 foreign students. The validity and reliability of the scale have been proven by the experiment of these studies.

Key Words: Foreign Language Proficiency, Language Skills, Competence Scale, Scale

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.2.1. Araştırmanın Problemleri.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Dil Tanımları.....	8
2.1.1. Ana Dili	9
2.1.2. Yabancı Dil	10
2.2. Dil Edinimi.....	11
2.3. Ana Dili Eğitimi ve Öğretimi.....	13
2.4. Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi	13
2.5. Yabancı Dil Öğretiminin İlkeleri	15
2.6. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihsel Gelişimi.....	16
2.7. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yaşanan Sorunlar	17

2.8. Dil Yeterliği ve Dil Yeterlik Ölçeği	19
2.9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyacını Belirlemeye Yönelik Yapılan Çalışmalar	21

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli ve Deseni	25
3.2.Evren ve Örneklem	25
3.3. Veri Toplama Araçları	25
3.3.1.Veritoplama Aracının Psikometrik Özelliklerinin Belirlenmesi Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA).....	27
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	34

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Ait Bulgular	36
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Ait Bulgular	36
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Ait Bulgular	39
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Ait Bulgular	40
4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Ait Bulgular	40
4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Ait Bulgular	41

BÖLÜM V

SONUÇLAR

5.1.Sonuç ve Tartışma	42
5.2.Öneriler	45
KAYNAKÇA.....	47
EKLER.....	56

TABLÖLAR LİSTESİ

<i>Tablo 3. 1. Analiz Dışı Bırakılan Maddeler ve Beceriler</i>	<i>26</i>
<i>Tablo 3. 2. Demografik Değişkenlere Ait Sonuçlar.....</i>	<i>27</i>
<i>Tablo 3. 3. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları.....</i>	<i>28</i>
<i>Tablo 3. 4. Öz Değerler ve 4 Faktöre Ait Toplam Varyans</i>	<i>29</i>
<i>Tablo 3. 5. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'ne ait Faktör Deseni (Eğik Döndürme- Direct Oblimin).....</i>	<i>30</i>
<i>Tablo 3. 6. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Güvenirlilik Sonuçları (AFA)</i>	<i>30</i>
<i>Tablo 3. 7. Doğrulamalı Faktör Analizi İçin Kullanılan Uyum İndekslerine Ait Kesme Noktaları.....</i>	<i>31</i>
<i>Tablo 3. 8. Öğrenenlerin Türkçe Yeterliği Ölçeği'ne Ait Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları</i>	<i>31</i>
<i>Tablo 3. 9. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Güvenirlilik Sonuçları (DFA)</i>	<i>32</i>
<i>Tablo 4. 1. Katılımcıların Demografik Bilgiler.....</i>	<i>35</i>
<i>Tablo 4. 2. Türkçe Öğrenen Yabancıların Genel Türkçe Dil Yeterliklerinin Düzeyleri.....</i>	<i>36</i>
<i>Tablo 4. 3. Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları</i>	<i>37</i>
<i>Tablo 4. 4. Türkçe Öğrenen Yabancıların Anlama Becerilerine Yönelik Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları</i>	<i>37</i>
<i>Tablo 4. 5. Türkçe Öğrenen Yabancıların Anlatma Becerilerine Yönelik Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları</i>	<i>38</i>
<i>Tablo 4. 6. Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Türkiye'de Bulundukları Sürelere Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları</i>	<i>39</i>
<i>Tablo 4. 7. Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları</i>	<i>40</i>
<i>Tablo 4. 8. Katılımcıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Ana Dillerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....</i>	<i>40</i>

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği.....	29
Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Lisrel Çıktısı.....	33

KISALTMALAR

TÖMER: Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri

AB : Avrupa Birliği

Akt. : Aktaran

Alm. : Almanca

b. : Baskı, basım

C. : Cilt

esk. : Eski

Fr. : Fransızca

İng. : İngilizce

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

S. : Sayı

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı

STK : Sivil Toplum Kuruluşları

ter. : Terim

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

TDK : Türk Dil Kurumu

TİKA : Türk İşbirliği Koordinasyonu Ajansı

TTK : Türk Tarih Kurumu

TYS : Türkçe Yeterlik Sınavı

UTÖM : Uzaktan Türkçe Öğretim Merkezi

Ünv. : Üniversite, Üniversitesi

vb. : Ve benzeri

yy. : Yüzyıl

YEE : Yunus Emre Enstitüsü

YETEM : Yunus Emre Türkçe Eğitim ve Öğretim Merkezi

YETKM : Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

YTÖ : Yabancılarla Türkçe Öğretimi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tarihin bilinmeyen dönemlerinden beri insanlar çeşitli iletişim yollarını deneyerek kendilerince bir dil oluşturmuşlardır. Bunun temelleri tarihî kaynaklarda M.Ö. 165 milyon yıllarını göstermektedir. Bu dil başlangıçta duvar resimleri olarak karşımıza çıkmakta ve zamanla işaret dili, en sonunda da çeşitli sesler çıkarılarak şu anki konuşma hâlini almaktadır. Farklı coğrafyalarda çeşitli dillerin oluşması herhangi bir sebeple bir araya gelen insanlığın anlaşmasını zorlaştırdığından buna çözüm olarak ilişkide bulundukları coğrafyanın dilini ve kültürünü öğrenme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak ikinci bir dil öğrenme ihtiyacının çok eskilere dayandığı görülmektedir. Dil öğrenme ihtiyacını bir örnekle açıklayalım; Afrika kıtası okuma- yazma oranı (%66) en düşük olan kıtadır (Unesco raporu, 2020). Bu sonuçla yabancı dil bilme oranının da en düşük olması beklenirken tam tersi bir durum söz konusudur. Afrika kıtasında birçok kabilenin bulunması sebebiyle geçmişte olduğu gibi günümüzde de yabancı dil bilme yarışında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Bunun gerekçesi olarak kabile içi evlenmenin yasak olduğu bölgelerde evlenmenin ön koşulu müstakbel eşin kabilesinin dilini öğrenmektir. Böylelikle evlilik çağındaki Afrikalı gençler nesillerini devam ettirmişlerdir. Bu durumdan anlaşılacağı üzere yabancı dil öğrenme evlilik, iş bulma, statü oluşturma, ticaret yapma gibi farklı ihtiyaçlardan doğmaktadır.

İnsanoğlunun gelişimine katkı sağlayan sosyalleşme, eski zamanlarda farklı coğrafyalara gidip oralarda ticaret yaparak sağlanıyordu. Şimdilerde ise sosyalleşme yeni bir dil öğrenme ve dil eğitiminin temel amacı olarak görülmektedir. İçerisinde bulunduğumuz çağ; bilgi çağı veya teknoloji çağı olarak da tanımlanmakta ve net sınırlarının olmadığı bir dönemi kapsamaktadır. Bilginin üretilmesinde, paylaşılmasında ve tüketilmesinde aracı dillerin kullanılması fiili sınırların olmadığı bir kanıttır. Diğer bir tabirle dünya vatandaşı olabilmek için en az bir dili hatta ikinci yabancı dili iyi düzeyde bilmek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yabancı dil bilmek beraberinde yabancı dil öğretiminin nasıl yapılacağı gerçeğini de ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyacın karşılanmasına yönelik çeşitli eserler yapılmıştır. İlk olarak da 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'un Divan-ı Lügati't Türk adlı eseri karşımıza çıkmaktadır. Bunun gibi daha birçok kanıt bulmak mümkündür. Bunlardan da anlaşılacağı üzere insanlık her daim iletişim halinde olmak ve birbirleriyle anlaşabilmek için ortak bir dil bulma çabasında olmuştur.

Son zamanlarda Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim sisteminde gerçekleşen bazı projeler: Fatih Projesi, Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Erasmus Hareketlilik Programı, Mevlana, Farabi, Yunus Emre Enstitüleri, Türkiye Maarif Vakfı gibi gelişmeler Türkiye'nin dünya çapında tanınmasını, güçlü ve önemli devletler arasında yer almasını sağlamıştır (Güleç, Özdemir, 2020). Bu bağlamda yurt dışında ve yurt içinde yaşayan yabancıların Türkçeyi öğrenmeleri ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaçlar farklı amaçlar doğrultusunda gerçekleşse (Türkiye'de öğrenim yapmak, ticari ilişkiler, ülkeye yerleşmek, Türk kültüründen etkilenme, Türk vatandaşlarını sevmek, mesleğiyle ilgili alanda akademik çalışmalar yapmak) de yabancı dil öğrenme mecburiyeti ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle on dört sene önce dünyanın bütün yerlerinden Türkiye'yle ilişki kuran, Türkiye'ye dost olan insan sayısını artırmak; Türkiye'nin uluslararası bilinirliğini, güvenilirliğini ve itibarını artırmak misyonu ile kurulduğu dile getirilmektedir.

Çağ, Bölükbaş Kaya (2021) verilerine göre Türklerin yoğun olduğu ve tercihleri dikkate alınarak en az bir eğitim kurumunda Türkçenin öğretilmekte olduğu yüz beş ülke vardır. Bu yüz beş ülkede altı yüz seksen yedi farklı eğitim kurumunda Türkçe öğretiminin gerçekleştirildiği ve içerisinde Türk dili ve edebiyatı araştırmalarının sürdürüldüğü, Türkoloji bölümlerinin var olduğu üç yüz otuz altı üniversite bulunmaktadır.

Türkiye'nin eğitim alanındaki yeniliklerine ek olarak Türkçeye olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Bu ilginin artmasında; dizilerde muhteşem Türkiye manzaralarının kullanılması, Türk kültürünü ve geleneğini yansıtan unsurlara yer verilmesi, tarihi dönemlere ve kişilere yer verilmesi, turizm için yapılmakta olan reklamlar ve Türkiye'de yabancı ülkelere gelecek öğrenciler için sunulan eğitim olanakları etkili olmakla birlikte Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısının gitgide artması da etkili olmaktadır. Bu da bu alanda daha çok çalışma yapılması ve geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Yabancı dilin öğretimindeki hedef, kişinin öğrenmek istediği hedef dile ait becerileri kazanarak o dili doğru ve etkili kullanmasını sağlamaktır (Kalfa, 2014).

Dilin ve dil öğretiminin okuma, dinleme, konuşma, yazma olarak dört temel dil becerisinden oluştuğu, ilgili alan yazında kabul gören bir gerçekliktir. Bu dil becerileri okuma, dinleme anlama/algılama becerisi; konuşma, yazma anlatma/üretkenlik becerisi olarak adlandırılmaktadır (Harmer, 2015). Anlama becerisi olan okuma ve dinleme; anlatma ise konuşma ve yazma becerileriyle ilgili olması okuma ve yazma eylemini yazılı dille, dinleme ve konuşma eylemlerinin ise sözlü dille ilgili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda dil

öğretiminde dinleme akabinde konuşma sonrasında okuma ve daha sonrasında yazma becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Başkan,2006 Akt.Demir, 2014).

1.1.Problem Durumu

Türkiye coğrafi konumu ve küresel ilgiye bağlı olarak yabancı öğrenciler için de çekici hale gelmiştir. Bu kapsamda Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının, Türkiye bursları kapsamında her yıl binlerce yabancı öğrenciye lisans ve lisansüstü eğitim hakkı vermesi, kendi imkânlarıyla her geçen yıl Türkiye’de eğitim gören öğrenci sayısının artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hizmet veren kurum ve kuruluşların artmasını ve etkinlik alanlarını genişletmelerini sağlamıştır (Türkiye Maarif Vakfı, 2019). Bunlara örnek göstermek gerekirse yabancı öğrenci hareketliliği sayesinde TÖMER’lerin hemen her üniversitede kurulmasına vesile olmaktadır. TÖMER’lerin yanı sıra yurt dışında da birçok kurum Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine katkıda bulunmaktadır. Bunların en başında Yunus Emre Enstitüsü gelmektedir. 2018 yılı itibariyle 50’nin üzerinde kültür merkezine sahip olması aynı anda beş binin üstünde öğrencinin/kursiyerin Türkçe öğrenmesine olanak sağlamaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Diyanet Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü ve devletin diğer kurumları yanında STK’ler aracılığı ile de hem Türkiye’de hem Türkiye dışında gerçekleştirilen kurslar sayesinde binlerce kişi Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmektedirler. Bu açıdan bakıldığında Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin birçok farklı amaç uğruna (öğrenim, ticaret, turistiklik, hobi vb.) Türkçe öğrendiği görülmektedir. Gerek ülkemizde gerekse kendi ülkelerinde Türkçe öğrenen yabancıların Türkçeyi ne kadar öğrendiklerini belirlemek amacıyla ‘Türkçe Dil Yeterlik Ölçeği’ geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda amaç Türkçe öğrenen yabancıların bulundukları kurdaki hedef kazanımlara ne kadar sahip olduğunu belirlemektir. Bu sayede kurlar arası yeterliklerin belirlenmesi halen kullanılmakta olan yabancılara Türkçe öğretim programında olan eksiklerin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda öğretim sürecinde farklı etkinliklerin düzenlenmesine, kurlar arası geçiş sınavlarının daha net ayrıştırılan sorulardan oluşmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu ölçek Türkiye’de bulunan tüm TÖMER’lerde ortak bir dil öğretim programı kullanılması fikrini destekler veriler sunacağı varsayılmaktadır. Aynı zamanda bu ortak dil öğretim programının kur geçme sınavının da ortak hazırlanmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD) tarandığında Türkçe dil yeterlik ölçeği çalışmalarının sınırlı olduğu görülmektedir. Aydın (2013) tarafından konuşma öz

yeterlik ölçeği; Karabay (2013) ve Karadeniz (2014) tarafından eleştirel okuma öz yeterlik algısı ölçeği; Güneş, Kuşdemir ve Bulut (2017) tarafından yazma öz yeterlik ölçeği ve Hasırcı-Aksoy, Arıcı ve Kan (2021) tarafından ortaokul öğrencileri için konuşma öz yeterlik ölçeği geliştirilmiştir. Bu çalışmalar Türkçenin ana dili olarak öğretimi ile ilgilidir. Bunların yanı sıra sınırlı sayıda Türkçenin yabancı dil ve ikinci dil olarak öğretimi ile ilgili dil yeterlik ölçeklerine de ulaşılmıştır. Büyükkiz (2012) Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen öğrenciler için yazma öz yeterlik ölçeği, Sallabaş (2013) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için konuşma öz yeterlik ölçeği ve Yaman ve Tulumcu (2016) yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme öz yeterlik ölçeği ile ilgili çalışmışlardır. Gerek ana dili olarak Türkçe öğretiminde gerekse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil becerilerinin yeterlik düzeylerinin ölçülmesine yönelik yapılan bu çalışmalara bakıldığında bu çalışmaların ölçek düzeyinde sadece bir dil becerisine (okuma- dinleme- konuşma-yazma) yönelik olması ya da anket düzeyinde olması tüm dil becerilerini bir arada ele alan bir ölçeğin olmadığı dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda alana katkı sağlayacağı düşünüldüğü için ‘Türkçe Dil Yeterlik Ölçeği’ geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Aynı zamanda öğretim sürecinde farklı etkinliklerin düzenlenmesine, kurlar arası geçiş sınavlarının daha net ayrıştırılan sorulardan oluşmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Bu bağlamda bu çalışmanın problem durumu; Türkiye sınırları içerisindeki TÖMER’lerde Türkçeyi B1, B2, C1 ve C2 (Akademik Türkçe) düzeyinde yabancı dil olarak öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri (Anlama-Anlatma) yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılacak, geçerlilik ve güvenilirlik sınamaları yapılmış özgün bir ölçme aracı (Dil Yeterlik Ölçeği) geliştirmek oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de bulunan TÖMER’lerde öğrenim gören B1, B2, C1 ve C2 (Akademik Türkçe) seviyesinde olan ve Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri (anlama-anlatma) yeterliklerini belirlenmek amacıyla kullanılacak, geçerlik ve güvenilirlik sınamaları yapılmış özgün bir ölçme aracı (dil yeterlik ölçeği) geliştirmektir. Bu ölçek sayesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ya da Türkçenin ana dili öğretiminde dil becerileri yeterliklerini belirlemede ve öğretim programında aksayan/eksik olan yönlerin bulunup düzeltilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2.1. Araştırmanın Problemleri

Türkçeyi yabancı dil olarak B1, B2, C1 ve C2 (Akademik Türkçe) düzeyinde öğrenen yabancıların;

1. Dil yeterliklerinin genel durumları nelerdir?
2. Bulundukları kurdaki Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?
3. Türkiye’de bulundukları sürelerle göre Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?
4. Cinsiyete göre Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?
5. Ana dillerine göre Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?
6. Türkçe dil yeterlik ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliliği nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

İlgili literatür tarandığında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancıların dil yeterlikleri ölçeği üzerine yapılmış bilimsel araştırmaların sayısının sınırlı olduğu görülmektedir. Dil becerileri tek tek olarak değerlendirmeye alınmış olup; okuma yeterliği, yazma yeterliği, konuşma yeterliği ve dinleme yeterliği ölçekleri farklı çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Bunların dil becerileri ölçeği şekliyle; anlama dil becerisi (okuma-dinleme), anlatma dil becerisi (konuşma-yazma) bir bütün olarak tek bir ölçekte olması kullanım ve Türkçe öğrenen yabancıların Türkçe dil yeterliklerini görmek açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nicel araştırmanın Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil yeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve dil yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

1. Görüşleri alınan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı öğrencilerin ölçek sorularına ciddiyet ve samimiyetle yanıt verdiği.
2. Çalışma grubundaki öğrencilerin evreni en iyi şekilde temsil ettiği.
3. Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kapsam geçerliliği konu alanı uzmanlarınca kontrol edilen ölçek sorularının amaca uygun olarak ölçmek isteneni ölçtüğü varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2020 ve 2021 eğitim-öğretim yılında üniversitelerin TÖMER'lerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin ölçek sorularına verdiği cevaplarla ve araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

Bu araştırma, araştırmaya katılan öğrencilerin içinde bulundukları sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarla sınırlıdır.

2020 yılının başlarında tüm dünyada baş gösteren pandeminin mart ayında Türkiye'de de görülmesi üzerine yabancı uyruklu öğrencilerin ülkelerine gönderilerek derslerin çevrimiçi olarak sürdürülmesi veri alınmasını sekteye uğratsa da ölçeğe aracı çevrim içi uygulanarak bu sorun ortadan kaldırılmıştır. Bu araştırma, araştırmaya ülkelerinden katılan öğrencilerin ağ erişimi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu başlık altında çalışmada sıkça kullanılan “dil, ana dili, yabancı dil, dil öğretimi, dil edinimi, dil yetisi ve dil yeterliği” kavramlarının tanımlarına yer verilmiştir.

Dil: İnsanlar arasındaki anlaşmayı sağlamak için doğal bir araçtır. Kendine has özellikleri ve yasaları olmakla birlikte bu yasalar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli tam olarak bilinmeyen seslerden oluşan sistem bütünüdür (Ergin, 2013).

Ana Dili: Ana dil insanlar arasında en önemli anlaşma ve iletişim aracı olarak tanımlanabilir (Yeşilyaprak, 2018). Kişinin içinde doğduğu ve büyüdüğü ailesinden ve soy olarak bağlı olduğu toplumdan öğrendiği, bilinçaltına yerleşen ve insanlarla toplum arasındaki en güçlü ilişki bağına oluşturan dil (Korkmaz 1992, s. 8). Bireyin öncelikle annesinden ve aile çevresinden, daha sonrasında da sosyal çevresinden öğrendiği, onunla toplum arasında bağ oluşturan dil olarak da tanımlanabilir (Topaloğlu, 1989).

Yabancı Dil: Bireylerin; akademik, toplumsal ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için bireylerin ana dili dışında öğretilen dildir. Yağmur (2013) yabancı dili; bir ülkenin halkı tarafından geleneksel bağlamda konuşmayan ve çeşitli amaçlar çerçevesinde sonradan öğrenilen dil olarak tanımlar. Durmuş (2013a) ise yabancı dili; bir ülkede ve bölgede bulunan toplumun büyük bir kesimi tarafından ana dili olarak ve okullarda eğitim aracı olarak kullanılmayan, yönetimde ve medyada geniş ölçekte yer almayan dil olarak ifade eder.

Dil Öğretimi: Eğitim öğretim bir süreci kapsar. Dil öğretimi ise tekrar işidir. Hedefe ulaşılan kadar öğreticinin aynı konuyu birçok kez anlatmasıyla sağlanır (Arslan 2011, s. 2-3).

Çocuklara ve yetişkin bireylere okumaya ve yazmaya yönelik ilk ve temel becerileri kazandırmak için yapılan öğretime denir. Aynı zamanda yabancı dille eğitim-öğretim yapma olarak da tanımlanabilir. Diğer bir deyişle bir dili öğretmek için yapılan tüm eğitim-öğretim faaliyetleridir.

Dil Edinimi: Şen, (2021, s.13) dil edinimini; insanın herhangi bir dile yönelik bilgilerini ve becerilerini farklı yollar aracılığıyla doğal bir şekilde edinmesi şeklinde tanımlar.

Dil Yetisi: İnsan beyni bir dili edinebilmek için gereken tüm verileri doğuştan getirir. Bu donanımla istenilen herhangi bir dil öğrenebilmesine dil yetisi denir (Demir, 2014). Chomsky (1991), İnsanoğlu doğuştan zihninde getirdiği alt yapısıyla dili kısa sürede edinmesine olanak sağladığını öne sürer. Başka bir tanımla, insan zihninde bir dizi evrensel dil bilgisi ilkeleriyle doğar.

Dil Yeterliği: Yeterlik kelimesi TDK'nin sitesinde 1. Yeterli olma durumu, yeterlik. 2. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, yeterlik. 3. Görevini yerine getirme gücü, kıfayet, yeterlik. Şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2011). TDK'nin yeterlik tanımından yola çıkılarak dil yeterliği de iletişimi sağlayan dilsel unsurları, bilgi ve becerileri kullanma konusunda güçlü ve yeterli olma durumu şeklinde tanımlanabilir. Hedef dil hakkında bilgiler belirli bir program çerçevesinde verilerek bu bilgilerin beceri haline dönüştürülmesi hedeflenir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yabancılara Türkçe öğretimi alanının tarihine, önemine ve gerekliliğine değinilerek dil öğretimi / dil edinimi (ana dil öğretimi/edinimi - yabancı dil öğretimi/edinimi) dil yetisi ve dil yeterliğinin tanımları yapılmış farklı dillerdeki dil yeterlik ölçek örnekleri incelenmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanının tarihi incelenmiş ve alanda yayımlanan çalışmalardan örneklere yer verilmiştir.

2.1.Dil Tanımları

Dil yeryüzündeki iletişimin merkezi, kalbidir. Dil olmadan toplumların kolay bir şekilde gelişmesi mümkün değildir. Toplumlar sahip oldukları maddi/manevi her şeyi dilleri sayesinde diğer nesillere aktarabilirler. Her dil içinde var olduğu toplumun temel özelliklerine göre farklılıklar gösterse bile temelde ortak özellikleri bulunmaktadır.

Gelişmiş olan bütün sistemler belirli özelliklere sahiptir. Dil de gelişmiş bir sistemsel yapı olduğu için belirli özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerden ilki dilin gösteren, gösterilen ve göstergeden oluşan bir göstergeler sisteminden meydana gelmesidir. Göstergeler arasında farklılıklardan dolayı farklı diller bulunmakta ve insanlar aynı nesnelere farklı isimler vermektedirler. İkinci olarak dil toplumların aralarında anlaşma sağladığı sistemdir. Bu uzlaşma tarihin bilinmeyen bir döneminde gerçekleşmiş ve sonraki nesillere bu çerçevede aktarılmıştır. Dil içinde bulunduğu toplumla birlikte var olmakta, gelişmekte veya kaybolmaktadır. Dil teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Dilin bilinmeyen dönemde ses ve şekil özellikleri oluşmuştur. Dil toplumları birleştiren bir yapıdır ve toplumların kültürünün hem bir unsuru hem de taşıyıcısıdır (Yakıcı, Yücel, Doğan ve Yelok, 2019). Bu ortak özellikler göz önünde bulundurularak insanlığın başlangıcından bu yana dili tanımlamak için birçok uzman tarafından tanımlamalar yapılmıştır. Çelikkaya, (2014) bir ulusun dilini sadece konuşmak için araç olarak değil ayrıca geçmişine bağlayan bir kültür taşıyıcı ve aktarıcı olduğunu söyler. Banguoğlu (1986) dili bireylerin amaçlarını ve istediği şeyleri ifade etmek için başvurup kullandıkları bir işaret sistemi olarak tanımlar. Gencan'a göre (1966) dil, duyguların, düşüncelerin ya da isteklerin anlatılması için kullanılan ses işaretlerinin tamamı, kısacası iç benliğimizin aynasıdır. Akarsu (1998) ise dilin yazıda düşünceleri insan ruhuna açan gerçek bir varlıktır. Collegiate Dictionary (Merriam-Webster, 2003, s.699)'e göre dil; aynı toprak parçasında aynı amaçlar doğrultusunda yaşayan insanların tümüne hitap edecek şekilde

oluşturulan işaretler, sesler ve jestler yoluyla duygularını ve düşüncelerini dizgeli bir iletişim kurma yolu olarak tanımlamaktadır. Pinker’a (1994, s.18) göre ise dil; zihinsel bir çaba ya da belli bir öğretim planı olmadan kendiliğinden gelişen karmaşık bir kabiliyettir. Brown (2000, s.5) ise dili sistematik bir yapı, sembollerin bütünü olarak ifade eder. Ona göre bu semboller genelde sözlüdür ve bazen de görsel olabilmektedir. Bu sembollerin her birinin bir anlamı bulunmaktadır. O aslında dilin beşerî olduğunu ve sadece insanla sınırlı olmadığını söyler. Ona göre dil ve dil öğrenme evrensel özellikleri barındırmaktadır. Grauberg (1997, s. 2-3); birçok bilim insanı gibi dilin farklı özellikleri olduğunu belirtmiştir. Bunlardan bazıları: içinde bulunulan durumu belirten, hayranlık uyandıran, nazik ancak kesin bir ifade ile belirten sadece bir mesaj olmanın ötesinde duygu ve düşünceleri kapsayan bir yapı olduğunu belirtmektedir.

Aynı zaman da Grauberg (1997, s. 3-4) bir dili bilmenin; dilin yapısını ve sistemini bilmekten geçtiğini vurgulamaktadır. Bu sistemin nasıl kullanıldığını bilmenin bu bilgiyi etkili bir şekilde anlamayı sağlamakla ve sözlü-yazılı dil olarak üretmekle sağlanacağını belirtmiştir. Yabancı dil öğrenmek ise tüm bu durumlar için yeterli olabilmektir. Bilim, sanat, teknik gibi birçok alandan ayrı düşünölmeyecek olan dil kavramı çok yönlü, farklı açılardan bakıldığında bilinmeyen bir niteliğini ortaya koyan, hala daha sınırları tam olarak belirlenemeyen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Aksan, 1979 akt. Demir, 2014).

2.1.1. Ana Dili

Ana dili kavramındaki ‘ana’ sözcüğü ‘temel, esas, kaynak’ manasında olmayıp tamamen ‘anne’ anlamında kullanılmıştır. Bu kavrama ‘Dil’ ifadesi de eklenince bizde ve birçok Batı dillerinde de kullanılan bir ifade olarak karşımıza çıkması ‘Ana Dili’ ifadesinin anne ve aile ile ilgili olduğunun bir kanıtıdır (Oruç, 2016). Vardar ana dilini (1988, s. 20): insanın ailesinde ve içinde yetiştiği topluluktan edininp öğrendiği ilk dil diyerek başka bir tanımını yapmıştır.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere farklı kişiler tarafından farklı tanımlar da yapılsa ortak payda olarak ‘ana dil’ açılımlarının temelinde öncelikle ‘anne ve aile’ kavramlarıyla karşılaşmaktayız. Bu da gösteriyor ki ‘ana dili’ için önce anneden öğrenilen ve daha sonrasında çevrenin etkisiyle gelişen bir dil olarak tanımlamaktadır.

Bir topluluğun içinde var olan insanın aynı zamanda bir dilin içinde de var olduğu bilinen bir gerçektir. İnsanın bu durumu değiştirecek gücü ve bilinci bulunmamaktadır. Bireyin dil yetisi gerçekleştiğinde, ana dilini bir defa öğrendikten sonra onun ana dili dışındaki dilleri kolay bir şekilde öğrenip hayatı süresince kullanması mümkündür. Birey diğer öğrendiği dilleri

de ana dili üzerinden öğrenmektedir. Çünkü birey sadece ana dilinin sınırları çerçevesinde düşünebilir. Sebebi ise dilin zihne sadece sözcük olarak değil olay anına yönelik duygu ve düşünce olarak da kodlanmasıdır. Burada sözcüklerin içerdği duygular ön plana çıkmaktadır (Yakıcı, Yücel, Doğan ve Yelok, 2019, s. 9)

2.1.2. Yabancı Dil

Yabancı dil Tosun (2006) tarafından iki şekilde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan birincisi yabancı dil bireyin ana dili dışındaki her dilden biridir. İkincisi ise bireyin ana dili dışında öğrendiği uzmanlık dilidir. Bu tanımlara göre bireyin ana dili dışındaki bütün diller yabancı dil olarak tanımlanmaktadır. Durmuş (2018, s. 183-187) ikinci dili bireyin ana dilini öğrendikten sonra öğrendiği diğer herhangi bir dil şeklinde tanımlamakla birlikte yabancı dil ve ikinci dil arasındaki farklılıkları şu şekilde açıklamaktadır:

- Yabancı dili ve ikinci dili öğrenmekte olan bireyler arasında öğrenme sürecine başlamadan önce ve öğrenme süreci boyunca devam eden motivasyonları arasında farklılıklar vardır. İkinci dili öğrenmekte olan bireylerin motivasyonları daha düşük olmaktadır.
- İkinci dil için çoğu zaman edinimden söz edilebilirken yabancı dil için edinimden söz edilememektedir. İkinci dil öğrenenler hedef dili doğal ortamda duymaktadırlar. Ancak yabancı dil öğrenenler için hedef dil girdileri çok sınırlıdır.
- Yabancı dil öğretiminde, hem öğretim sırasında hem de öğrenciler tarafından ders dışı çalışmalara ayrılan süre sınırlı olduğundan, öğrencilerin tüm becerilerde aynı düzeye ulaşmaları ve bu şekilde ilerlemeleri mümkün değildir.
- Yabancı dil öğrenme ortamlarında temel dil becerilerinin geliştirilmesi için oluşturulan ortamlar hem sınırlı hem de yapaydır. Buna karşılık ikinci dilde doğal bir ortam ve daha çok dilsel girdi bulunmaktadır.
- Yabancı dil ve ikinci dil öğreniminde öğrencilerin hedef dile maruz kalma miktarları oldukça farklıdır.
- İkinci dilin ve yabancı dilin öğrenciler üzerindeki hayatiyet durumları farklılık göstermektedir. İkinci dil, öğrencilerin bulundukları ülkede yaşayabilmeleri, hayatlarını devam ettirebilmeleri için gereklidir ve yabancı dile göre daha hayati önem taşımaktadır.
- Yabancı dil öğretiminde programa sıkı sıkıya bağlılık varken ikinci dilde yoktur. İkinci dil öğretiminde bireyin topluma uyum sağlaması iletişim kurabilmesi daha önemlidir.

- Yabancı dil öğretiminde önce okuma ve yazma becerileri gelişim gösterirken ikinci dil öğretiminde dinleme ve konuşma becerileri daha hızlı gelişim göstermektedir.

İkinci dili bir örnekle açıklamak gerekirse ülkemizde yaşayan Suriyelilerin ana dili Arapça ama ülkemizde iletişim sağlamak için Türkçe öğrenmektedirler ve bunu kullanmaktadırlar; bu kullanıma ikinci dil denilmektedir. Yabancı dil ise bir amaç uğruna öğrenilir. Öğrenilen dil o ülkede eğitim almak, o ülkeye seyahat etmek, ülkedeki teknolojik gelişmeleri takip etmek gibi bir hedef belirlediği için yabancı dil olarak tanımlanır.

2.2. Dil Edinimi

Dil bireyin sahip olduğu tüm becerilerin gelişmesini etkilemektedir. İnsanlar, tüm hislerini, düşüncelerini dil aracılığıyla zihinde biçimlendirerek iletişim kurarlar. Dil yeryüzündeki diğer insanlarla iletişim kurmanın en kolay yoludur. İnsanlık için bu kadar önemli olan dilin nasıl edinildiğini/kazanıldığını şu şekilde açıklayabiliriz:

Edinim Türk Dil Kurumunun Sözlüğünde “*kazanma, iktisap*” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011). Edinim kavramı genellikle ana dili kavramı ile birlikte kullanılmaktadır. Ancak son yıllarda yabancı dil ve ikinci dil kavramlarının yanında da sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Şen, (2021, s. 13) dil edinimini; insanın herhangi bir dile yönelik bilgilerini ve becerilerini farklı yollar aracılığıyla doğal bir şekilde edinmesi şeklinde tanımlar. Krashen (2002) dil ediniminin ve dil öğrenmenin farklılığına değinmiştir. Ona göre dil edinimi bilinçsiz gerçekleşen bir eylem iken dil öğrenimi bilinçli gerçekleşen bir eylemdir.

İnsanlığın varoluşundan bu yana dilin nasıl edinildiği, insanın diğer canlılardan farklı olarak gelişmiş bir dil yeteneğine sahip olma nedenleri dil araştırmalarının konusu olmuştur. Dilin edinimi sürecine ilişkin yapılan gözlemler dilin doğuştan edinildiğine yönelik bilgiler de sunmaktadır. Bireyler doğuştan bazı yetilere sahip olsalar da bunlar toplum içerisinde gelişmektedir. Bu nedenle psiko-sosyal bir varlık olan birey toplumsallaşma süreçlerini tamamlamadan dil yetisini geliştiremez (Yılmaz, 2021, s. 2). Ana dil edinimi çocukta doğduğu andan itibaren doğal bir şekilde gerçekleşmekte çocuğun fiziksel ve zihinsel yapısıyla yakından alakalıdır (Özudoğru ve Dilman, 2014, s. 15). Ana dili edinim sürecinde, çocuklar çevrelerinden sınırlı düzeyde dil girdisi almaktadırlar. Yine de birey dil edinme sürecinde karşılaştığı kuralları farklı durumlara uygulama yeteneğine sahip bir varlıktır. Bu durum dil ediniminde girdinin önemli olmadığı anlamını taşımaz. İnsan zihni ve çevre dil ediniminde karşılıklı çalışan bir

mekanizmadır. Girdi olmaması dil ediniminde ciddi sorunlarla karşılaşılmasını sağlayabilir (Adalı, 1983, s. 31).

Ana dilinin ediniminde gözlem, tekrar, taklit, tonlama vb. farklı durumların kullanımından yararlanan çocuk, bu dili edinebilmek için bir öğretime gerek duymamaktadır. Ana dilinin edinimi doğal ortamda dolaysız bir şekilde gerçekleşebilir. Çocuk çevresinden kendine sunulan girdileri içselleştirerek bir anlama ulaşabilir ve kendi yansıtacağı anlam evrenini oluşturabilir. Çocukların ana dillerini edinmelerinde başta çocuğun gelişimsel yapısı olmak üzere çocuğun zihinsel ve düşünsel mekanizmaları, kişisel özellikleri, sosyal çevresi gibi unsurlar etkilidir. Bazı kuramcılar ana dilinin ediniminde bir ya da birkaç boyutun etkili olduğunu kabul ederken diğer kuramcılar tüm boyutların etkili olduğunu kabul ederler. (Güvendir ve Yıldız, 2014, s. 8)

Çocuğun dil edinimini etkileyen bazı faktörler bulunmaktadır. Dil gelişiminde etkili olan bu faktörler Yıldız, Arslan ve Thomas'ın (2021, s. 15-23) açıklamaları ışığında şu şekilde ifade edilebilir:

1. Çocuğa yönelik bilgiler: Çocuğun yaşı bu süreçte önemlidir. Birçok araştırmacı ikinci bir dil ediniminin kritik dönemde ana dili düzeyinde edinilebileceğini belirtir. Bu elverişli dönem ergenlik çağının başlamasıyla birlikte değişmektedir. Bir diğer faktör ise çocuğun kardeş sahibi olup olmamasıdır. Çocuğa yönelik son etken ise çocuğun dinlemesini ve konuşmasını engelleyecek bir sağlık sorununun bulunmaması gerekmektedir.
2. Ebeveyne yönelik bilgiler: Çocuğun sahip olduğu ebeveynlerin yaşı, sosyo-ekonomik düzeyleri, doğduğu ülke, yaşadığı ülke, eğitim düzeyleri gibi durumlar çocuğun dil ediniminde etkili olmaktadır.
3. Girdi: İster çocuklara yönelik olsun ister onlara yönelik olmasın çocukların çevreden algıladıkları dil girdi olarak adlandırılmaktadır. Çocuk yeteri kadar girdiye maruz kalmazsa dil gelişimi bu durumdan olumsuz etkilenecektir. Bu yüzden çocukların hem çevre olarak hem de aile ortamı olarak zengin ve nitelikli dil girdilerine maruz kalması gerekmektedir.
4. Çıktı: Bir diğer faktör ise girdi aracılığıyla edinilen dilin işlenerek günlük hayatta nasıl kullanıldığını gösteren çıktı faktörüdür. Çıktının ana noktası çocuğun hangi ortamda, hangi insanla, hangi dili kullandığıdır.
5. Ebeveyn tutumları: Çocuğunun ebeveyninin dil öğrenmesine yönelik verdiği olumlu/olumsuz tepkiler dil edinimini önemli derecede etkilemektedir.

2.3. Ana Dili Eğitimi ve Öğretimi

Bireylerin dil yetileri aracılığıyla doğumlarından itibaren ilk önce ailelerinden sonra da sosyal çevrelerinden edindikleri doğal dile ana dili denilmektedir (Yılmaz, 2021, s. 9). Dil yetisi dilin bireye özgü özellikleri ile topluma özgü olan özelliklerin birleşimi şeklinde tanımlanabilir (Şen, 2021, s. 17). Dil, bireylerin hayatlarını düzene koyan, onları bir araya getirerek uluslaştıran ve onların düşüncelerini sağlayarak zihinlerinde anlamlandırdıkları şeyleri aktarmalarına imkân tanıyan bir beceridir. Bu yönüyle dil, bireysel ve toplumsal hayatın hem yaratıcısı hem de yansıtıcısıdır (Göçer ve Moğul, 2011, s. 798). Bir dile sahip olan bireyler kavramlar üretmek formeller geliştirirler. Sahip oldukları bilgiler dillerinde birikir ve bunları yine dil aracılığıyla aktarırlar. Bireyler dil olmadan öznel dünyalarını nesnel dünyaya dönüştüremezler. Kültürel ve bilimsel alanlar dil aracılığıyla oluşturulur (Yazoğlu, 2002, s. 25).

Dil öğrenilmesini engelleyecek bir sağlık sorunu olmadıkça bütün çocuklar çevrelerinde konuşulmakta olan dili veya dilleri kısa ya da uzun sürede öğrenirler (Bekleyen, 2020, s. 2). Burada ana dilin öğrenilmesi noktasında iki önemli nokta bulunmaktadır. Birincisi; çocuğun öğrenmesine engel olacak bir sağlık probleminin olmaması, ikincisi ise çocukla iletişim kuracak birilerinin olmasıdır. Çocuğun çevresinde bulunan bireyler onun için gerekli girdileri sağlamaktadırlar. Bu girdiyi sağlayan bireyler çocukla konuşurken basit yapıyı kullanmayı tercih ederler, söyledikleri sözcükleri veya cümleleri birkaç defa tekrar ederler, sözcüklerde ve cümlelerde gereğinden abartılı olacak vurgu yaparlar, normal konuştukları ses tonundan daha yüksek bir ses tonuyla ve normal konuşma hızlarından daha yavaş bir konuşma hızında konuşurlar, bebeğe/çocuğa sık sık sorular sorarlar ve bebeğin çıkardığı sesleri, yaptığı hareketleri cevap olarak kabul ederler (Yule, 2014, s. 171).

Ana dili eğitimi yapılırken; çocuğun içinde yetiştiği aile ve çevre ortamının aldığı/almakta olduğu eğitimin, gördüğü dilsel yapılar gibi birçok farklı faktörün etkisi bulunur. Çocuğun okul dönemi başladığı andan itibaren ana dili eğitimi de sistemli bir hal alır ve uzmanlar tarafından öğretilmeye başlanır.

2.4. Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi

Bireylerin ana dilleri dışında, içinde yaşadıkları toplumda temel iletişim aracı olarak kullanılmayan bir dilin öğretimi (yabancı dilin) için gerçekleştirilen planlı-plansız bütün faaliyetlere yabancı dil öğretimi denir. Yabancı dilde eğitim, öğretim kurumuna ait bütün ders programlarının yabancı dilde verildiği eğitim biçimidir (Şen, 2021, s. 15-16).

Bütün dillerin kendine özgü bir mantığı ve düşünme sistemi bulunmaktadır. Bir dilin yalnızca temel gramer yapılarını bilmekle o dil öğrenilemez. Yabancı bir dili öğrenmek için dünyaya o dilin penceresinden bakılmalı, o dilin felsefesi, mantığı kavranmalıdır (Mete, 2015, s. 23). Türkiye’de yapılan yabancı dil öğretim etkinlikleri o dönemde ülkede etkili olan diller çerçevesinde şekillenmiştir. Osmanlı Devleti Dönemi’nde Arapça ve Farsça, Tanzimat Dönemi’nde Fransızca, Meşrutiyet Dönemi’nde Almanca ve II.Dünya Savaşı ve sonrası dönemlerde İngilizce ön planda olmuştur (Mete, 2015, s. 24).

Çağımızda artık bireyin ikinci bir dilinin ya da yabancı dilinin olması büyük önem taşımaktadır. Günümüzde hangi sektör olursa olsun çalışanlarından en az bir yabancı dil istemektedir. Yani yabancı dil öğrenmek artık bir lüks olmaktan çıkıp mecburiyet durumuna dönüşmüştür (Göçer, 2009b, s. 28). Bütün bu nedenler göz önüne alındığında artık yabancı dil öğrenme yaşı ilköğretim hatta okulöncesi dönemlerine kadar düşmüştür.

Çocuğun yaşı yabancı dil öğretiminde önemli bir etkidir. Çünkü çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal özelliklerinde bir yıl içinde bile büyük farklılıklar meydana gelebilmektedir. Günümüzde çocuklarının erken yaşta dil öğrenmesini isteyen ebeveynler sayesinde çok erken yaşta dil öğrenenler diye bir kavram oluşmuştur. Çok erken yaşta dil öğrenenleri kimi araştırmacılar 7 yaş altı kimi araştırmacılar da 5 yaş altı olarak ele alırken erken yaşta dil öğrenenleri de 5-12 ya da 7-12 yaş arasında ele almaktadırlar. Yabancı dil öğretimine erken yaşta başlamanın daha yararlı olacağına yönelik büyük bir kitle tarafından kabul gören bir görüş vardır. Bu görüşe göre çocuklar yetişkinlere göre daha kolay dil öğrenebileceği ve belirli bir yaştan sonra dil öğrenmenin zor olacağı kritik dönem hipotezine dayanmaktadır. Araştırma sonuçları özellikle konuşma ve telaffuz konusunda çocukların daha avantajlı olduğunu ortaya koymaktadır. (Bekleyen, 2016, s. 2-5) Dil öğrencisi olarak çocukların sahip olduğu bazı özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler içerisinde çocukların enerjik ve aktif olması, ilgilerinin kısa süre olması, yeniliklere açık olmaları, hayal güçlerinin kuvvetli olması, hata yapmaktan çekinmemeleri, renkli ortamları sevmeleri, sergiledikleri davranışları henüz tam anlamıyla kontrol edememeleri, neden dil öğrendiklerinin öneminin olmaması, onlar için grup çalışmalarının belirli bir yaştan sonra başlaması, onlarla yapılan derslerde sadece sözlü ifadenin yeterli olmaması ve onların cümlelerin yapılarına değil anlamına önem vermesi sayılabilir (Bekleyen, 2016, s. 7-12).

Mete (2015, s. 15), bir kişinin yabancı dilde konuşan herhangi bir bireyi anlamak, o dilde anlaşılır bir şekilde konuşabilmek, o dilde yazılan herhangi bir yazılı metni okuyarak anlayabilmek, yine aynı şekilde o dilde anlaşılabilir şekilde yazabilmek ve az da olsa dil

aracılığıyla o toplumun kültür ve geleneklerini anlayabilmek için yabancı dil öğrendiğini belirtmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğretimi diye ikiye ayırmak ve yine bu başlıkları kendi içinde alt başlıklara ayırmak mümkündür. Türkiye sınırlarında içerisinde Türkçenin öğretimi, çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve yetişkinlere Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi olmak üzere ikiye ayrılırken yurt dışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi; yurt dışındaki Türk çocuklara Türkçe öğretimi, yurt dışında yaşayan yabancı çocuklara Türkçe öğretimi, yurt dışındaki yabancı yetişkinlere Türkçe öğretimi ve yurt dışındaki Türk soylulara Türkçe öğretimi olmak üzere dörde ayrılmaktadır (Kıymaz ve Doğumgaç, 2019, s. 53)

2.5. Yabancı Dil Öğretiminin İlkeleri

Çocuklara yabancı dil öğretimi uzun bir geçmişe sahiptir. Günümüzde artık sınırlar ortadan kalkmakta değişik diller ve kültürler bir arada yaşamaktadır. Gelişen teknoloji sınır ötesi iletişim sağlamakta ve kültürlerarası etkileşim gündelik hayatın bir parçası olmaktadır. Bireylerin kişisel beklentilerinin yanı sıra devletlerin de küresel dünyada yer alabilmeleri için vatandaşlarına birden fazla dil öğretmeleri kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle de yabancı dile olan ilgi her geçen gün artmaktadır (Zuralski, 2006, s. 22).

Hanbay (2013, s. 64-67) yabancı dil öğretirken dikkate alınması gereken ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. *Çocuğun bakış açısına uygunluk:* Öğretmen süreci planlarken kendi bakış açısını kenara bırakarak çocuğun ihtiyaçlarını empati yoluyla kavramalı süreci bu doğrultuda planlamalıdır. Yabancı dil öğretiminde kullanılacak her şey çocuk için merak uyandırıcı olmalıdır.
2. *Gerçek yaşama uygunluk:* Konular gerçek yaşama uygun şekilde işlendiğinde öğrenme daha anlamlı hale gelecek ve kalıcılık oranı artacaktır. Konular gerçek yaşamla ilgili olduğu kadar bütünsel de olmalıdır. Kullanılan araçlar da buna uygun olmalıdır.
3. *Bütün duyuyla öğrenme:* Öğrenme durumlarında çocukların hem sağ hem de sol beyinlerini aktif kılacak etkinliklere yer verilmelidir.
4. *Yaparak öğrenme:* Çocukların soyut konularda zorlanacağı düşünülerek etkinlikler mümkün olduğunca çocuklara uygun olarak somutlaştırılmalıdır.
5. *Oyunla ve müzikle öğrenme:* Öğrenme sırasında tüm duylardan yararlanılmalıdır. Oyunlar ve şarkılar çocukların dikkatlerini çekerek öğrenmelerine yardımcı olacaktır.

6.*Sezgisel öğrenme*: Öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alınarak bazı konular sezgisel olarak sunulabilir.

7.*Dinlemenin önceliği*: Ana dilde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de girdiler önemlidir. Çocuk hedef dili dinleyerek dil yapılarını ve sözcüklerin telaffuzlarını daha kolay kavrayabilir.

8.*Yabancı dille yoğun temas*: Yabancı dil öğretiminin en büyük sorunlarından birisi temas azlığıdır. Hedef dille mümkün olduğunca çok etkileşimde olunmalıdır.

9.*Tam öğrenme yaklaşımının gözetilmesi*: Çocuklara yabancı dil öğretilirken hızlı bir ilerleme yerine gruptaki bütün çocukların sürece aktif katılmaları sağlanmalı bütün çocuklar gereken düzeye ulaştıktan sonra diğer aşamaya geçilmelidir.

Demirel (2021, s. 29-32) yabancı dil öğretiminin temel ilkelerini; öğrencilere sunulacak konular için etkinliklerin planlanması, öğretilecek konulardan önce somut olanların sonra soyut olanların öğretilmesi, öğrencilere konular sunulurken ana dilin sadece gerekli durumlarda kullanılması, öğrencilere tek seferde bir yapının öğretilmesi, öğrencilere sunulan bilgilerin normal hayatlarına aktarmalarının sağlanması, öğrencilerin bireysel özelliklerinin ve farklılıklarının dikkate alınarak konuların onlara uygun hazırlanması böylece derslere aktif katılmalarının sağlanması ve öğrencilerin derse yönelik güdülenmelerinin sağlanması olduğunu belirtmiştir.

2.6. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Türkler yüzyıllar süren bir süre boyunca Kuzey Afrika'dan Doğu Avrupa ve Orta Doğu'ya kadar geniş bir coğrafyada egemenlikler kurarak farklı uluslarla ve büyük imparatorluklarla karşı karşıya gelmiştir. Bu karşılaşmalar sonucunda da Türk dilinin ve kültürünün başka dillerden etkilenmesi ya da onları etkilemesi kaçınılmaz olmuştur (Farzan, 2019, s. 7).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Bu geçmiş Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ı Lügatit Türk adlı eserine dayanmaktadır. Adı geçen eser dil öğretimi açısından zengin yapıları içinde barındıran değerli bir kaynaktır. Dil öğretiminin bu kadar kapsamlı ele alındığı başka bir çalışmaya henüz ulaşamamıştır (Mete, 2015, s. 20). Bu eserden sonra diğer yüzyıllarda da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için farklı kitaplar yazılmıştır. Bu kitapların büyük çoğunluğu Araplar ve Avrupalılar tarafından kaleme alınarak Araplara, Farslara, Ruslara ve Batılılara Türkçeyi öğretmeyi amaçlamaktadır. Sözü edilen kitaplar şu şekilde sıralanabilir (Farzan, 2019, s. 9). 1. Dîvânu Lugâti't-Türk 1072-1074, 2. Ed-Dürretü'l-Muddiyye fi'l Lügati't Türkiye 13. yy., 3. Codex Cumanicus 1292-1295 , 4.

Kitabü'l-İdrak li-Lisan'l Etrak 1312, 5. Kitab-ı Mecmü-i Tercüman-ı Türki ve Acemi ve Muğali 1343, 6. İbn Mühenna Lügatı 14. yy., 7. Et-Tehetü'z-Zekiyye fi'l-Lugati't-Türkiyye 1425, 8. Muhakemetü'l Lugateyn 1498, 9. El-Kavaninü'l-Küllie li Zabti'lLügati't-Türkiyye 15. yy., 10. Kitabü Bulgati'l-Müştak fi Lugati'Türk ve'l-Kıfca 15. yy. , 11. Regola Del Parlare Turcho Et Vocabulario De Nomı Et Verbi 1533, 12. Grammatica Turchesca 1611, 13. Institutionum Linguae Libri Quatuor 1612, 14. Grammaire Reisonnee de la Langue Ottomane 1846, 15. A reading book of the Turkish with a Grammer and Vocabulary 1854, 16. The Turkish Campaigner's VadeMecum of Ottoman Colloquial 1855.

Osmanlı Dönemi'nde Venedikliler, ticari ve siyasi bağlantılarını geliştirmek için Türkçe öğrenmişler ve bu amaçla Türkçe bilen tercümanlar yetiştirmek için 1551'de İstanbul'da bulunan elçiliklerinde "Dil Oğlanları Okulunu" kurmuşlardır. Onların Türkçeye duydukları bu merak sonraları diğer ülkeler üzerinde de etkili olmuştur (Açık, 2011, s. 7). 1699'da Fransızların 6-9 yaş aralığındaki bazı çocukları Türkçe öğrenmeleri için İstanbul'a Katolik papazların yanına gönderdikleri, daha sonraları Fransızların bu davranışlarını İngiltere, Rusya gibi ülkelerin de sergilediği görülmüştür (Barın, 2004). Bu okulların temel amacı Osmanlı Devleti'nde görevde bulunacak olan devlet görevlilerinin küçük yaştan başlanarak Türkçe öğrenmelerini sağlamaktı (Ağıldere, 2010, s. 695). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Osmanlı Devleti Dönemi'nde canlanmış gibi görünse de asıl önemini geçtiğimiz yüzyılın başlangıcında tekrardan kazanmıştır (Göçer ve Moğul, 2011).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin kurumsallaşma sürecinde asıl atılım Ankara Üniversitesi TÖMER ile gerçekleşmiştir. Bu kurumsallaşma süreciyle birlikte bu alanda yapılan çalışmaların sayısında da bir artış görülmüştür. Bir diğer önemli kurum ise adını Yunus Emre'den alan ve 2009'da açılan Yunus Emre Enstitüsüdür. Türk dilini ve kültürünü dünyaya tanıtmayı hedefleyen kurumun bugün dünyanın birçok ülkesinde şubesi bulunmaktadır (Özdemir Erem, 2019, s. 8-9). Yine sözü edilmesi gereken bir diğer önemli kurum olan TİKA (Türk İş Birliği ve Kalkınma İdare Başkanlığı) bünyesinde 1999 yılında yabancılara Türkçe öğretmek için proje başlatılarak 2000-2001 yılında uygulamaya konulmuştur (İşçan, 2018, s. 20).

2.7. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yaşanan Sorunlar

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil yeterliklerinin belirlenmesinde bu öğrencilerin dil öğrenirken yaşadığı sorunlar da etkili olmaktadır. Öğrencilerin Türkçeyi doğru

bir şekilde öğrenebilmeleri ve etkili bir şekilde konuşabilmeleri için dil öğretimindeki sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözüm bulunarak ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Hedef dilin kurallarının öğretilmesinin öğrenenin o dili edinmesinde yeterli olmadığı, ülkemizdeki yabancı dil öğretiminin başarısının düşük olmasından anlaşılmaktadır. Bir dilin kurallarını bilmek ile o dili gerektiği biçimde kullanabilmek çok farklı durumlardır (Mete, 2015, s. 17).

Er, Biçer ve Bozkırlı (2012, s. 60) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sırasında; dersin araç-gereçleri yönünden yaşanan sorunlar, dersi veren öğretim elemanı ile ilgil sorunlar, öğretim programından kaynaklanan sorunlar, Türkçe öğretiminin çeşitli bilim dallarına ayrılmamasından kaynaklı sorunlar, Türkçenin dil yapısından kaynaklı sorunlar, Türkçenin öğretimini üstlenen kurumlardan kaynaklı sorunlar, öğretim ortamından kaynaklı sorunlar, öğretim sırasında kullanılan yöntem ve tekniklere dayalı sorunlar ve bu konuda devlet politikasının olmaması sorunu gibi birçok sorunun yaşandığını belirtmektedirler. Kardaş ve Koç (2019, s. 343-363) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaşanan bu sorunlara alfabeden kaynaklanan sorunları, öğrenciden kaynaklanan sorunları ve ölçme ve değerlendirme araçlarına yönelik sorunları da eklemiştir. Yabancı dil öğrenmede yaşanan en büyük sorunlardan biri de motivasyon eksikliğidir. Motivasyon bireylerin bilgi ve becerilerinin ortaya çıkması/çıkarılması noktasında önemli bir etkiye sahiptir. Başarıya giden yolda bireyin çabasının devam etmesini sağlayan, bireye karşılaştığı zorluklar karşısında güç vererek bireyin yoluna devam etmesini sağlayan bir güçtür. Motivasyon yabancı dil öğrenme başarısını etkilemektedir. Öğrencilerin yabancı dil öğrenme çabalarını artırması ve öğrenmelerine devam etmeleri için motivasyon şarttır. Öğrenciler her ne kadar dil öğrenme becerilerine sahip olsalar da motivasyonları tam olmadıklarında ileriki hedeflerine ulaşamayacaklardır (Varışoğlu, 2018, s. 58). Yabancı dil öğrenme sırasında yaşanan en büyük sorunlardan birisi de iletişim kaygısıdır. Öğrencilerin yeni bir dil öğrenme ortamına girdiklerinde kuvvetli bir kaçınma eğilimi göstererek başka öğrencilerle iletişime geçmeye karşı olumsuz bir tutum sergilemelerinin sebebinin altında genellikle kaygı yatar. Öğrencinin bu kaygısı başkalarıyla iletişimi esnasında tetiklenir ve birey buna karşılık bir girişimde bulunur. Yabancı dil öğrenme sırasında iletişimde yaşanan bu olumsuz kaygı durumu öğrenme başarısını da olumsuz olarak etkilemektedir. İletişim kaygısına sahip öğrenciler sözlü olarak yapılan etkinliklere katılmak istemezler ve bu doğrultuda sözlü becerileri fazla ilerleme göstermez (Varışoğlu ve Varışoğlu, 2018, s. 83-84) Öğretilmekte olan dilin (hedef dil) sınıf ortamı dışında kullanılmaması da öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir. Ders dışında dili

öğrenmeye katkı sağlayacak etkinlikler yapmayan öğrencilerin hedef dili öğrenmeleri zorlaşacaktır. Bu durumda ebeveynlerin desteği ön plana çıkmaktadır (Bekleyen, 2016, s.b13).

2.8. Dil Yeterliği ve Dil Yeterlik Ölçeği

Öğrenici konumundaki olan bireyin hedef dili hangi beceride hangi düzeyde kullanıma sahip olması isteniyorsa buna dil yeterliği denilmektedir. Dil yeterliğinde dil yetkinliğinde olduğu kadar güçlü bir dil kullanıcısı olmak değil, dili hedeflenen beceride ve düzeyde kullanma beklentisi bulunmaktadır (Şen, 2021, s. 17).

Yabancı dil öğretiminde dil yeterliği öğrencilerin dört temel dil becerilerini kazanma süreçlerini içermektedir. Bireyin bu dört alanda sahip olduğu yeterlik farklı ölçütler göz önünde bulundurularak değerlendirilmektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri sırasında yeterlik durumlarının tespiti, eksiklerin belirlenmesi öğretim programlarının niteliğinin artırılmasında önem arz etmektedir. Öğrencilerin dil yeterlik durumlarının tespitinde kullanılan ölçme araçlarından biri de dil yeterlik ölçekleridir. Dil yeterlik ölçekleri öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinde hangi düzeyde olduklarını, öğrenme ihtiyaçlarının neler olduğu göstermektedir. Burada da karşımıza dil yeterliğinin ölçülmesinde önemli bir kavram olan “ihtiyaç” kelimesi ortaya çıkmaktadır. İhtiyaç kelimesi çoğu durumda tek bir anlama karşılık gelmemektedir. Dil öğretiminde ise ihtiyaç kelimesi öğrenciden, öğretenden ve diğer çevresel faktörlere yönelik olarak isteklere, beklentilere, eksikliklere karşılık gelebilir. Brown (1995) ise genel olarak bir öğrenici grubun dil öğrenmedeki ihtiyaçlarını karşılayacak olan bir program geliştirmek için yapılan bilgi toplama süreci olarak ifade eder. Richards (2001) dil öğrenmede ihtiyaç analizinin farklı amaçlarla yapılabileceğini belirtmektedir. Bu çerçevede öğrencilerin yapması gerekenlerle yaptıkları arasındaki farklılıklar, öğrencilerin hangi dil becerisinde ne düzeyde olduğu veya öğretim sürecinde yaşanan sorunlar ihtiyaç analizi yapılmasının nedenlerindendir.

Öğrenici grubun yabancı dil öğretiminden ne beklediğinin, ne hedeflediğinin bilinmesi dil öğretiminde istenen başarının elde edilmesinin ön şartıdır. Çünkü akademik amaçlı dil öğrenen bir bireyle turistik gezi yapmak için dil öğrenen bir bireyin hedefleri farklıdır ve bu bireylere uygulanan dil öğretiminde farklılıklar olmalıdır. Dil ihtiyaç analizi bir nevi öğrencilerin beklentileri ve uygulanan öğretimin karşılaştırılarak sonuçlarının sunulmasıdır. Dil ihtiyaç analizinin bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Dil ihtiyaç analizi öğrencilerin ihtiyaçlarını tespit etmek için belirli aralıklarla uygulanmalıdır. Çünkü dil öğrenimi zaman, ülke, dil gibi değişkenlere göre farklılık gösterebilmektedir (Jilta, 2016, s. 45). Bu sayede ihtiyaçları

karşılanan öğrencilerin yabancı dil olarak öğrendiği dilin yeterlik düzeylerinin de daha üst seviyede olacağı ön görülmektedir.

İhtiyaç analizinde 5N1K (ne, nerede, nasıl, ne zaman, niçin, kim) yöntemi kullanılarak ihtiyaç analizi yapılacak olan konuya yönelik daha sistemli bilgiler toplanabilir (Corbel, 2003). Buradaki “ne” sorusu ile araştırmada yaşanan eksikliklerinin, sorunların tespiti yapılmaktadır. “Nerede” sorusu ise yaşanmakta olan sorunların gerçekleştiği araştırma yapılacak yeri ifade etmektedir. “Nasıl” sorusunda ise araştırmada kullanılacak olan yöntemler, araştırma yapılacak olan ortam vs. sorgulanır. “Ne zaman” sorusu ise araştırmanın yapılacağı zamanı, zaman aralığını belirtir. “Niçin” sorusu bu araştırmanın, incelemenin amacını ve hedef kitlesini ortaya koymaktadır. Son olarak da “kim” sorusu araştırmayı yapacak ve araştırmanın yapılacağı birey ya da bireyleri göstermektedir. Jordan (1997) ihtiyaç analizinin basamaklarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Analizinin amacını belirle
- Katılımcı sayısını sınırlandır
- Doğru yaklaşımı belirle
- Sınırlılıkları belirle
- Veri toplama yöntemini seç
- Veri topla
- Sonuçları analiz et
- Hedefleri belirle
- Kararları uygula
- İşlemi ve sonuçları değerlendir.

Gerçekçi ve geniş çerçevedeki ihtiyaçlara yönelik olarak planlanan ve oluşturulan eğitim programları hem öğrencilerin performanslarını yükseltir hem de zamandan ve bütçeden tasarruf yapılmasını sağlar. Konuşma, yazma, dinleme ve okumaya yönelik oluşturulan eğitim amaçları; programların içeriği, eğitim durumları, ölçme-değerlendirme gibi alanların belirlenmesine kaynaklık eder (Adıgüzel, 2019, s. 4).

Sosyal bilimler alanlarında ihtiyaç analizleri daha çok mevcut programların geliştirilmesine ve bireylerin performanslarının analizine yönelmektedir. İhtiyaç analizi aracılığı ile yapılan araştırma hedef bireylerin sorunları, beklentileri, düşünceleri ve önerileri gibi konularda bilgi elde edilerek bir sonuca ulaşılabilir. Bilgi testleri ile elde edilen veriler mevcut durumdan yola çıkarak bireylerin ne düzeyde bilmesi gerektiğini ortaya koyar (Ocak, Topal, Ağca ve Akçayır, 2011).

2.9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyacını Belirlemeye Yönelik Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyacını belirlemeye yönelik çalışmaların yapıldığı ve bu konuda yapılan çalışmaların son yıllarda hız kazandığı görülmüştür. Bu konuda yapılan çalışmalardan bazıları aşağıda sunulmuştur.

Çalışkan ve Bayraktar (2012) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğrenenlerin *dil ihtiyaçlarının* farklı değişkenlere göre nasıl değiştiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma Saraybosna'daki Yunus Emre Enstitüsü tarafından açılan Türkçe kurslarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Türkçeye uyarlanan bir anket kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre kurstaki öğrencilerin dil ihtiyaçları açıklanmıştır

Çangal (2013) yaptığı yüksek lisans araştırması ile Saraybosna'da Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenmekte olan öğrencilerin Türkçe kurslarına yönelik dil ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada bir anket kullanılmış ve sonuçlar farklı başlıklar altında sunulmuştur. Sonuçlara göre özellikle ticaret yapma ihtiyacı ilk sırada yer almaktadır.

Brysbaert (2013) yaptığı çalışmasında ikinci *dil yeterliğinin* performansa dayalı değerlendirmesinin öznel derecelendirmelerden daha yararlı bilgiler sağladığını doğrulamıştır. Bu çalışmada, bir Fransız eşdeğerinin inşasını rapor etmiştir. Katılımcılar, değişen zorluk derecesinde 56 Fransızca kelime ve 28 Fransızca görünümlü olmayan kelimeden oluşan rastgele bir dizi almışlardır. Sonuçlar, ana dili konuşanlar ile ikinci dil olarak Fransızca konuşanlar arasında büyük fark (etki büyüklüğü $d = 3.6$) göstermiştir. Sınav, ana dili İngilizce olanlar için tavan düzeyde olmadığı için, hem birinci hem de ikinci dilde Fransızca dil yeterliğinin değerlendirilmesi için kullanılabilir.

Aydın (2014) yaptığı yüksek lisans çalışmasında Erasmus yoğun dil kurslarında eğitim alan öğrencilerin *dil ihtiyaçlarını* belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırmada Türkiye'de farklı üniversitelerde bu kurslara devam eden 63 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmanın bazı sonuçlarına göre öğrencilerin %82.5'i konuşma becerisini, sonra da dinleme becerisini önemli bulmuşlardır. Okuma ve yazma becerileri ise daha çok iletişimde karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırmada kullanabilecekleri için önemli bulunmuştur.

Boylu ve Çangal (2014) yaptıkları araştırma ile Tahran'da bulunan Yunus Emre Enstitüsü bünyesindeki kurslara katılan öğrencilerin dil ihtiyaçlarının farklı değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma B ve C seviyelerinde ulaşılabilen 100

öğrenici ile gerçekleştirilmiştir. Kursa devam eden öğrencilerin dil öğrenme ihtiyaçlarıyla yaşları, cinsiyetleri ve eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Jilta (2016) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasının amacı, Yunus Emre Enstitüsü Kosova Türk Kültür Merkezinde kursa devam eden öğrencilerin **dil öğrenme gereksinimlerini** tespit etmektir. Araştırmanın verileri Türkçeye uyarlanmış bir form aracılığıyla toplanmıştır. Anket 17'si kadın 43'ü erkek olmak üzere toplamda 60 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin dil öğrenme ihtiyaçlarıyla yaşları, cinsiyetleri ve ana dilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamazken eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Başar ve Akbulut (2016) yaptıkları çalışma ile Gürcistan'da bulunan Yunus Emre Enstitüsünün Tiflis Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil ihtiyaçlarını farklı değişkenlere göre tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma B ve üstü seviyelerden 85 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Özdemir (2016) yaptığı çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçeyi neden öğrenmek istediklerini, öğrenirken ne gibi ihtiyaçları olduğunu, Türkçe öğrenirken dil becerilerinden hangisini ya da hangilerini geliştirmek istediklerini, Türkçe ile ilgili düşüncelerini ve Türkçe öğrenenlerin sayısının artmasına yönelik önerilerini belirlemeye çalışmıştır. Yapılan bu araştırma bir durum çalışmasıdır. Öğrenciler Türkçeyi öğrenmelerindeki amacın iletişim kurmak olduğunu ifade etmişler ve Türkçeyi öğrenmesi zor bir dil olarak değerlendirmişlerdir. Türkçelerini geliştirmek içinse daha fazla okuma kitaplarına ve Türkçe eğitim veren kurumlara ihtiyaçları olduklarını ifade etmektedirler.

Biçer ve Alan'ın (2017) yaptıkları çalışmada amaç Suriyeli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken karşılaştıkları **dil gereksinimlerini** tespit etmektir. Araştırma bir eylem çalışmasıdır. Araştırma Kilis 7 Aralık Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Türkçe öğrenen öğrenciler ve burada eğitim veren öğretim görevlileri üzerinde yapılmıştır. Veriler elde edilirken görüşme, gözlem ve araştırmacı günlüklerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin konuşmayı daha fazla öğrenmek istedikleri ve eğitimde daha fazla teknolojik materyale ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir.

Şen ve Boylu (2017) tarafından yapılan çalışma Türkçe öğrenen yabancı **öğrencilerin yazma kaygılarını** belirlemek için bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamaktadır. İlk aşamada alandan toplanan bilgiler doğrultusunda konu ile ilgili bir soru havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçek oluşturulmuş ve ulaşılan veriler ışığında ölçeğin yapısı ve ölçüm

geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre ölçek 2 boyuttan ve on üç maddeden oluşan iyi bir ölçektir.

Yeşil (2018) tarafından yapılan çalışmada amaç Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin öğrenme faaliyetlerini belirlemede kullanılabilecek bir ölçek tasarlamaktır. Araştırmada veriler kırk iki maddeden oluşan taslak ölçekle toplanmış ve elde edilen veriler üzerinden geçerlilik güvenirlilik analizleri yapılmıştır.

Çelik ve İpek (2019) tarafından yapılan çalışmanın ana amacı Polonya’da bulunan Varşova Yunus Emre Enstitüsünde Türkçe öğrenen öğrencilerin *dil öğrenme ihtiyaçlarını* ortaya koymaktır. Araştırmanın verileri Türkçeye uyarlanmış olan bir formla elde edilmiştir. Kurstaki öğrencilerin dil öğrenme ihtiyaçlarıyla yaşları, cinsiyetleri ve kur düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken dil öğrenme ihtiyaçlarıyla eğitim durumları ve kursa katılma süreleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Farzan (2019) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında Afganistan’da bulunan farklı kurumlarda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen *öğrencilerin dil ihtiyaçlarının* tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma farklı kurumlardan 147 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Türkçeye uyarlanmış olan bir anket aracılığıyla elde edilmiştir.

Deliktaş (2019) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında İstanbul Üniversitesinde Dil Merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin *dil ihtiyaçlarının* neler olduğu, bu ihtiyaçların önceden belirlenen bazı değişkenlere göre incelenmesi hedeflenmiştir.

Konyar (2019) yaptığı tez çalışmasında Türkiye’de yükseköğretim kurumlarında eğitim gören yabancı öğrencilerin akademik Türkçe ihtiyaçlarını belirlemeyi ve bu ihtiyaçlara yönelik ders içeriğinin hazırlanmasına yönelik öneriler sunmayı hedeflemiştir. Araştırmanın nicel kısmında anket, nitel kısmında ise görüşme aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre uluslararası öğrencilerin ciddi düzeyde akademik Türkçe ihtiyaçlarının olduğu görülmektedir. Ayrıca ulaşılan sonuçlar ışığında 3 haftalık örnek ders planı oluşturulmuştur.

Uzdu Yıldız ve Ramanenkava (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Belarus’ta Minsk Devlet Yabancı Diller Üniversitesine devam etmekte olan ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin *dil ihtiyaçlarının* değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri araştırmaya katılan 49 öğrenciden anket yoluyla elde edilmiştir.

Günsel (2020) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde Türkiye’de Mersin ilinde Sequa-TAMEB Projesi kapsamında yer alan Suriyelilerin Türkçeyi öğrenmeleri sırasında gereksinim

duydukları dil becerilerini açıklamak amaçlanmıştır. Veriler geliştirilen bir ölçek aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 70 erkek katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların ***dil ihtiyaçlarının*** meslek türlerine göre farklılaşmadığı görülürken meslek eğitimi esnasında okuma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine, meslek eğitim sonrasında ise konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir.

Akarçay (2021) tarafından yapılan çalışmada amaç yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan öğrencilerin ***dil ihtiyaç durumlarını*** ortaya koymaktır. Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi TÖMER ve Ankara Üniversitesi TÖMER merkez ve şubelerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler ve eğitim veren öğretim görevlilerinden oluşmaktadır. Yapılan analizlere göre yaş ve dil becerileri faktörlerine göre anlamlı derecede bir değişiklik göstermediği; sadece "ticaret yapma" alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın deseni, evren ve örneklem (çalışma grubu), veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

3.1.Araştırma Modeli ve Deseni

Araştırmada nicel bir model benimsemiştir. Nicel araştırma yöntemleri içinden betimsel (descriptive) tarama yöntemi seçilmiştir. ‘Betimsel tarama modelleri verilen bir durumu ve halen var olmakta olan bir durumun olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Kıncal, 2017; Büyüköztürk vd., 2016). Bu tür modellere de betimleyici tarama modeli denilmektedir. İhtiyaç duyulan veriler, araştırmanın hedef kitlesi olarak tanımlanan çalışma evrenindeki bireylerden çeşitli araçlar kullanılarak toplanır. Soruna ilişkin mevcut durum, var olduğu şekliyle, herhangi bir müdahale olmaksızın betimlenmeye çalışılır (Balcı, 1997). Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe dil becerileri yeterliklerine ne düzeyde sahip oldukları araştırılmıştır. Araştırma için araç olarak ‘Türkçe Dil Yeterlik Ölçeği’ geliştirilmesi ve uygulanması amaçlanmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu çalışmada hedef evren olarak Türkiye’de bulunan tüm üniversitelerin TÖMER’lerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma sıkıntısından dolayı araştırmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen Türkiye’de bulunan 16 üniversitedeki TÖMER’lerde B1, B2, C1, C2 seviyesinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı 304 kız, 359 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Toplamda 663 öğrenciden oluşmaktadır. Örnekleme dahil olan öğrenci sayısı göz önüne alındığında tüm dünyayı saran salgın hastalık (pandemi) sebebiyle evreni temsil eden ve ulaşılabilen en iyi örneklemin olduğu düşünülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilmesindeki ilk aşama olarak ölçek için bir soru havuzu oluşturulmuştur. Bu soru havuzu da oluşturulurken Avrupa Dil Portfolyosunda (2001) bulunan dil seviyeleri için belirlenen tanımlayıcılar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Ölçek için belirlenen en alt düzey kur olarak B1seviyesi seçilmiştir. Dolayısıyla hazırlanan soru havuzunun soruları

da en az B1 kuru kazanımlarını kapsayacak sorulardan oluşmuştur. Ölçek soruları devam eden kur öğrencilerine farklı zamanlarda farklı üniversitelerdeki aynı kur öğrencilerine uygulandığı için bazı kazanımların kazanılmasındaki süreç tamamlanmamış ya da kazanımlar tam kavranmamış olabilmektedir (Kazanımların Sarmal olmasından kaynaklı). Soru havuzundan amaca hizmet ettiğini düşünülen 72 soru seçilerek hedef kazanımları doğrultusunda 9 bölüme ayrıştırılarak ölçeğin ilk hali oluşturulmuştur. Taslak ölçeğin geçerliliği için; 4 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme uzmanı, 2 Eğitim ve Program uzmanı, 6 Yabancılar Türkçe Öğretimi alan uzmanı ve 1 istatistik uzmanın görüşleri alınarak ölçme aracındaki eksikler giderilerek ve düzeltmeler yapılarak 4 bölüm ve 32 soruya indirgenmiştir. Ölçek 5'li likert tipine göre düzenlenmiş olup 32 yönergeye yer verilmiştir. Bir sonraki aşama olan ön uygulama yapılarak ulaşılan veriler doğrultusunda güvenirlik analizi yapılmıştır. Ulaşılan verilerden ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.96 olarak belirlenmiştir. Kapsam geçerliği ve güvenirlik analizi sonucunda ölçekten, kapsam dışı olan 2 bölüm, düşük güvenirliğe sahip 15 madde çıkartılmıştır. Ölçekten analiz dışı bırakılan bu maddeler ve kapsadığı beceriler Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3. 1.

Analiz Dışı Bırakılan Maddeler ve Beceriler

Maddeler	Kapsadığı Beceriler
1.Türkçe gazete okuduğumda anlayabiliyorum.	Okuma-anlama becerisi
2.Sosyal medyadaki Türkçe kısa cümleleri anlayabiliyorum.	İfade etme Becerisi
3.Bir metindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirleyebiliyorum.	Olay-örgü-kişi algılama Becerisi
4.Türkçe hikâyeleri okuyup anlayabiliyorum.	Okuma-anlama Becerisi
5.Türkçe öğretimi programı vasıtasıyla okuma becerimi kullanmada yeterli olduğumu düşünüyorum.	Yeterlik/yeterlilik algısı
6.Televizyondaki Türkçe filmleri ve dizileri, izlediğimde genel hatlarıyla anlayabiliyorum.	İzleme-dinleme algılama Becerisi
7.Türkçe bilimsel toplantılarda yavaş ve net konuşulan konuları tam anlamıyla anlayabiliyorum.	Dinleme-algılama Becerisi
8.Türkçe öğretimi programı vasıtasıyla dinleme becerimi kullanmada yeterli olduğumu düşünüyorum.	Yeterlik/yeterlilik Becerisi
9.Diyaloglarımda anekdot, fıkra vb. unsurları kullanabiliyorum.	Karşılıklı konuşma Becerisi
10.Hazırlıksız konuşmalar yapabiliyorum.	Konuşma-ifade etme Becerisi
11.Karşı tarafı etkileyebilecek ve ikna edebilecek derecede Türkçe konuşabiliyorum.	Karşılıklı konuşma Becerisi
12.Türkçe öğretimi programı vasıtasıyla konuşma becerimi kullanmada yeterli olduğumu düşünüyorum.	Yeterlik/yeterlilik Becerisi

13. Türkçe edebi türlerinden birini seçip (şiir, hikâye, roman vb) kısa Türkçe metinler yazabiliyorum.	Yazma –anlatma Becerisi
14. Türkçe bilimsel yazılar yazabiliyorum.	Yazma –anlatma Becerisi
15. Türkçe öğretimi programı vasıtasıyla yazma becerimi kullanmada yeterli olduğumu düşünüyorum.	Yeterlik/yetkinlik Becerisi

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılarak aynı amaç doğrultusundaki maddeler çıkarılıp 32 madde olan ölçek 17 madde haline dönüştürülmüştür. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde önce AFA daha sonra da doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için TÖMER'de eğitim görmekte olan farklı iki çalışma grubundan veri toplanmıştır. AFA 351 katılımcının yer aldığı veri üzerinden gerçekleştirilmiş, DFA ise 312 bireyden toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. AFA ve DFA'ya dâhil edilen bireylerin demografik özellik bilgilerine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de gösterildiği gibidir.

Tablo 3. 2.

Demografik Değişkenlere Ait Sonuçlar

	Değişkenler	Grup	N	%
AFA	Cinsiyet	Kadın	143	40.75
		Erkek	208	59.25
	Yaş	17-25 yaş	271	77
		26-34 yaş	59	14
		35-43 yaş	13	4
		44 yaş ve üzeri	8	2
DFA	Cinsiyet	Kadın	161	51.6
		Erkek	151	48.4
	Yaş	17-25 yaş	253	81.1
		26-34 yaş	40	12.8
		35-43 yaş	10	3.2
		44 yaş ve üzeri	9	2.9

Tablo 3.2. incelendiğinde AFA için kullanılan veri setinde grubun çoğunluğu erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Ayrıca en fazla 17-25 yaş aralığında katılımcıların olduğu belirlenmiştir. DFA için kullanılan veri setinde ise cinsiyetin dengeli bir dağılım gösterdiği ve katılımcıların çoğunluğunun yine 17-25 arası bireylerden oluştuğu belirlenmiştir. Genel olarak her iki grupta yer alan bireylerin benzer demografik özelliklere sahip olduğu söylenebilir.

3.3.1. Veri Toplama Aracının Psikometrik Özelliklerinin Belirlenmesi Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

AFA yapılmadan önce toplanan veri setindeki puanlar standart puana (Z puanı) dönüştürülmüştür. Daha sonra tek yönlü uç değer taraması yapılarak uç değerler için kesme

puan ± 3 olarak belirlenmiştir (Raykov ve Marcoulides, 2008). Uç değer olarak belirlenen 1 katılımcı veri grubundan çıkarılmış, analizler 351 katılımcı üzerinden yapılmıştır. AFA temel eksenler analizi (principal axis factoring) yöntemi kullanılarak SPSS 21 programı gerçekleştirilmiştir. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin faktör yapısı belirlenirken faktörler arasında ilişki olduğu durumlarda kullanılması önerilen döndürme yöntemi direct oblmin kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve verilerin çok değişkenliği normalliği Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık anlamında güvenilirliği ise her iki alt boyuta ait Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizine ait Bulgular

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve elde edilen Barlett Sphericity küresellik testi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

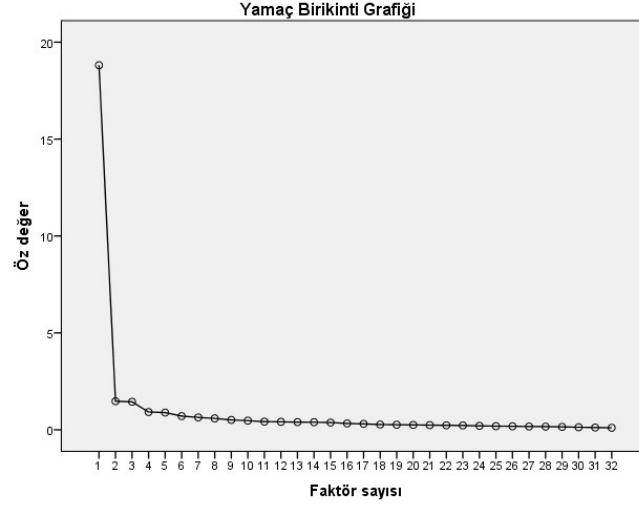
Tablo 3. 3.

KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Test	Değer
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Uygunluk Ölçüsü	0.958
χ^2	4990.32
Bartlett Küresellik Testi	sd
	136
	p
	0.000

Tablo 3.3.'te yer alan KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre örneklemin yeterliğine ilişkin belirlenen KMO katsayısı 0.958'tir. Bu değer 0.90'ın üzerinde olduğu için verinin faktör analizine uygunluğu mükemmeldir yorumu yapılabilir (Şencan, 2005). Bartlett Küresellik Testi sonuçlarına göre ki-kare değerinin anlamlı olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2 = 4990.32$, $sd = 136$, $p = 0.000$).

Temel eksenler analizine göre öz değeri (eigenvalue) 1'den büyük olan 3 bileşen olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte açıklanan toplam varyans, Şekil 1'deki yamaç-birikinti (scree-plot) grafiği ve madde yazım sürecinde teorik olarak düşünülen boyutlar birlikte değerlendirilerek analizler 2 faktör ile tekrar edilmiştir.

Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği

Şekil 1’deki grafikte görüldüğü gibi eğride 4. noktadan itibaren düzleşme belirlenmiştir. Bu noktadan sonraki faktörlerin ise varyansa sağladığı katkının küçük ve hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. AFA’da faktör yük değerleri için belirlenen en küçük kesme noktası 0.32 olarak belirlenmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Birbirine binişik olduğu belirlenen 15 madde de analiz dışı bırakılmıştır. Daha sonra analiz 17 madde üzerinden tekrarlanmıştır. Elde edilen analiz sonucunda belirlenmiş 2 faktörün varyansa birlikte yaptıkları katkı %64.21 olarak belirlenmiştir. Tablo 4’te özdeğerler ve 2 faktörle açıklanan toplam varyansa ilişkin değerler belirtilmiştir.

Tablo 3. 4.

Öz Değerler ve 4 Faktöre Ait Toplam Varyans

Faktör	Özdeğer	Varyans Yüzdesi	Toplam Yüzde
1	10.305	58.601	58.601
2	1.290	5.610	64.212

Tablo 3.5.’te ölçeğe ait faktör deseni ve faktör yük değerleri sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 3. 5.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'ne ait Faktör Deseni (Eğik Döndürme- Direct Oblimin)

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2
M26	1.000	
M27	0.948	
M28	0.883	
M25	0.838	
M29	0.771	
M17	0.723	
M23	0.663	
M16	0.612	
M20	0.573	
M10		0.864
M13		0.837
M11		0.801
M14		0.737
M12		0.713
M22		0.593
M2		0.521
M4		0.514

Tablo 3.5.'e göre ilk faktördeki (Anlama Boyutu) maddelerin faktör yük değerleri 1.00 ile 0.573 arasında, ikinci faktördeki (Anlatma Boyutu) maddelerin faktör yük değerleri 0.864 ile 0.514 arasında değiştiği görülmektedir. AFA sonucunda belirlenen iki faktöre ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık anlamında güvenilirlik katsayıları hesaplanmış, analiz sonucunda elde edilen değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 3. 6.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Sonuçları (AFA)

Faktör	<i>Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği alt boyutlarına ait güvenilirlik sonuçları (AFA)Cronbach α</i>
Anlama Boyutu	0.953
Anlatma Boyutu	0.912
Toplam Puan	0.977

Tablo 3.6.'da bulunan faktörlere ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde kabul düzeyi olarak belirlenen 0.70 (Nunnaly ve Bernstein, 1994) değerinin üzerinde olduğu ve ölçeğin hem toplam puan bazında hem de alt boyutlarda güvenilirliği sağladığı söylenebilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

DFA'ya başlamadan önce veri setinde sayıtlar incelenerek, veri seti analize uygun hale getirilmiştir. Verilere ait normallik basıklık ve çarpıklık katsayıları ile kontrol edilmiştir. Bu katsayılar için ± 1 aralığı kesme puanı olarak belirlenmiştir. Verilere ait elde edilen değerler bu değerler belirlenen aralıkta olduğu için analizde kullanılan verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Veri setindeki kayıp değerler incelenmiş, kayıp değerler tespit edilmemiştir. Tek yönlü uçdeğer taraması sonucunda ± 3 kesme puanı (Raykov ve Marcoulides, 2008) dışında kalan değer tespit edilememiş ve analizler 312 kişi üzerinden yürütülmüştür.

Geçerliğe ilişkin kanıt oluşturmak amacıyla veri setine DFA yapılmıştır. Analiz sonuçları değerlendirilirken χ^2 , χ^2/sd , SRMR, CFI, NFI, NNFI ve RMSEA uyum indeksleri dikkate alınmıştır. Bu uyum indeksleri değerlendirilirken Tablo 3.7'de verildiği gibidir.

Tablo 3. 7.

Doğrulayıcı Faktör Analizi İçin Kullanılan Uyum İndekslerine Ait Kesme Noktaları

Uyum İndeksi	Kesme Noktası
χ^2/sd	≤ 3 = Mükemmel uyum (Kline 2005) ≤ 5 Orta düzeyde uyum (Sümer, 2000)
CFI	≥ 0.90 İyi uyum (Hu ve Bentler, 1999) ≥ 0.95 Mükemmel uyum (Hu ve Bentler, 1999)
RMSEA	≤ 0.05 Mükemmel uyum (Raykov ve Marcoulides, 2008). ≤ 0.08 İyi uyum (Jöreskog ve Sörbom, 1993) ≤ 0.10 Zayıf uyum (Tabacknick ve Fidell, 2013)
NFI/ NNFI	≥ 0.90 İyi uyum (Tabacknick ve Fidell, 2013) ≥ 0.95 Mükemmel uyum (Hu ve Bentler, 1999)
SRMR	≤ 0.05 Mükemmel uyum (Brown, 2006) ≤ 0.08 İyi uyum (Hu ve Bentler, 1999) ≤ 0.10 Zayıf uyum (Kline, 2005)

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'ne ait DFA sonuçları Tablo 3.8'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 8.

Öğrenenlerin Türkçe Yeterliği Ölçeği'ne Ait Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları

	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	CFI	NFI	NNFI	SRMR
Model	261.42	117	2.23	0.08	0.99	0.98	0.99	0.028

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin ait DFA sonuçları değerlendirildiğinde T değerlerinin tümünün 2.56'yı aştığı ve bu değerlerin tümünün 0.01 düzeyinde manidar olduğu görülmüştür. Hata varyansları incelendiğinde ise 0.90'ın üzerinde hata varyansına sahip madde olduğu görülmemiştir. Ölçekteki maddelerin faktör yüklerinin ise anlamlı ve 0.35-0.55 arasında olduğu belirlenmiştir.

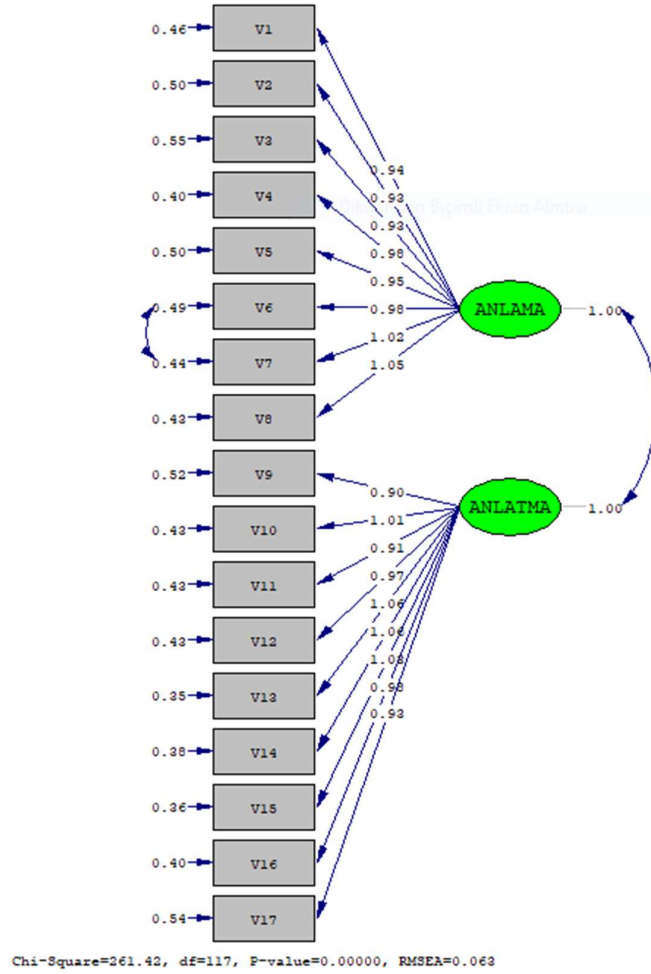
Modifikasyon önerileri doğrultusunda 6. ve 7. Maddeler arasında tek bir modifikasyon yapılmış ve öz konusu modifikasyonun uyum değerlerine manidar seviyede katkı sağladığı belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri değerlendirildiğinde χ^2/sd oranının 3'ten küçük olduğu belirlenmiştir. Bu değer modelin mükemmel uyum gösterdiği anlamına gelir. RMSEA değerinin ise 0.08'den küçük olduğu için iyi uyum gösterdiği söylenebilir. CFI indeksinin mükemmel uyum, NFI değeri ile NNFI değerinin 0.95'ten büyük olduğu için mükemmel uyum, SRMR değerinin ise 0.08'den küçük olduğu için mükemmel uyum gösterdiği belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin iki faktörlü yapısının doğrulandığını söylemek mümkündür. DFA sonuçlarına ait Lisrel çıktısı Şekil 2'de gösterilmiştir.

DFA sonucunda elde edilen iki faktöre ilişkin Cronbach alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmış, analiz sonucunda belirlenen değerler Tablo 9'da verilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 3. 9.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Sonuçları (DFA)

Faktör	Cronbach α
Anlama Boyutu	0.946
Anlatma Boyutu	0.960
Toplam Puan	0.965

Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Lisrel Çıktısı

Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin iki faktörlü yapısının doğrulandığı söylenebilir.

Ölçeğin Puanlanması

Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği “Anlama” ve “Anlatma” olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçek (1) “Kesinlikle “Katılmıyorum” ve (5) “Kesinlikle “Katılıyorum” olmak üzere 5’li likert tipindedir. Ölçek alt boyutlarından ve tüm ölçek maddelerinden bir toplam oluşturulabilmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde yer almamaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça yeterlik düzeyi de artmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçeğin ilk olarak 2020 Haziran ayında yüz yüze uygulanması planlanmış ancak dönem sonu olması sebebiyle öğrenci bulunamadığından uygulama güz dönemine bırakılmıştır. Güz döneminde istenilen en alt kur seviyesi olarak B1 düzeyindeki öğrencilerin kura başlaması ve derslerde biraz ilerlemeleri beklendiğinden ve sonrasında 2021 yılının başında tüm dünyada etkili olan Covid 19 salgınının Türkiye’de de görülmesiyle yabancı öğrencilerin kendi ülkelerine gönderilerek derslerine online olarak devam etmesi veri toplama süresinin planlanandan daha uzun sürmesine neden olmuştur. Tüm bunların neticesinde veri toplama süreci 2021 yılının şubat ayının sonuna kadar devam etmiş hedeflenen veri sayısına ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilere ait normallik basıklık ve çarpıklık katsayıları ile kontrol edilmiştir. Bu katsayılar için ± 1 aralığı kesme puan olarak belirlenmiştir. Normal dağılım gösteren verilere parametrik testler, normal dağılım göstermeyen verilere ise parametrik olmayan testler ile analizler uygulanmıştır.

Verilerin Geçerliliği ve Güvenirliliği

Verilerin geçerliliği ve güvenirliliği “3.3.1.Veritoplama Aracının Psikometrik Özelliklerinin Belirlenmesi” bölümünde detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde belirlenen alt problemler temel alınarak araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Araştırmada yer alan 312 katılımcının demografik bilgileri Tablo 4.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4. 1.

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişkenler	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	161	51.6
	Erkek	151	48.4
Yaş	17-25 yaş	253	81.1
	26-34 yaş	40	12.8
	35-43 yaş	10	3.2
	44 yaş ve üzeri	9	2.9
Türkiye’de bulunma süresi	Bulunmadım	32	10.3
	1 yıl ve daha az	42	13.5
	1-3 yıl	170	54.5
	3-5 yıl	45	14.4
	5 yıl ve üzeri	23	8.4
Kur Seviyesi	B1	102	32.7
	B2	51	16.3
	C1	126	40.4
	C2	33	10.6
Ana dil	Arapça	84	26.9
	Farsça	24	7.7
	Fransızca	15	4.8
	Kazakça	34	10.9
	Kırgızca	32	10.3
	Özbekçe	24	7.7
	Rusça	10	12.5
	Somalca	22	3.2
	Türkmençe-Azerice-Uygurca	28	7.1
	Diğer	28	9.0

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Dil yeterliklerinin genel durumları nelerdir?” sorusuna yönelik elde edilen betimsel istatistiksel bulgular Tablo 4.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 2.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Genel Türkçe Dil Yeterliklerinin Düzeyleri

Değişkenler	Min.	Max.	$\bar{X}$	S	Basıklık	Çarpıklık
Türkçe Dil Yeterliği	17.00	85.00	57.86	16.12	-0.837	0.369
Anlama (Dinleme-Okuma)	8.00	40.00	26.19	8.12	-0.566	-0.361
Anlatma (Konuşma- Yazma)	9.00	45.00	31.67	9.24	-0.959	0.425

Tablo 4.2.’ye göre katılımcıların Türkçe dil yeterlik ve anlatma alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir. Anlama alt boyutuna ait puanların ortalamasının ise grup dağılımında orta bir değere sahip olduğu söylenebilir. Basıklık çarpıklık katsayılar incelediğinde ise verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Bulunduğu kurda Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?” sorusuna yönelik araştırma verileri analiz edilerek çalışmaya katılan Türkçe öğrenen yabancıların Türkçe dil yeterliklerinin bulundukları kur seviyesine göre düzeyleri belirlenmek istenmiştir. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçe dil yeterliklerinin bulundukları kur seviyesine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiş. Sonuçları Tablo 4.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4. 3.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Cohen d
Türkçe dil yeterliği	Gruplar arası	4941.352	3	1647.117			
	Gruplar içi	75919.722	308	246.493	6.682	0.000**	0.255
	Toplam	80861.074	311				

*p<0.05. **p<0.001

Tablo 4.3.'teki sonuçlar incelendiğinde Türkçe öğrenen yabancıların kur seviyesi tek faktörlü ANOVA sonuçlarına göre çalışmaya dâhil edilen bireylerin Türkçe dil yeterliklerinin anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(3,311)}=6.682$, $p=0.000$). Farklılığın kaynağını tespit edebilmek için post-hoc testlerinden Tukey testi yapılmış ve test sonuçlarına göre C1 seviyesindeki bireylerle B1 ve B2 seviyesindeki bireylerin ortalamaları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde C1 seviyesindeki bireylerin puanlarının ($\bar{X}=62.42$). B1 ($\bar{X}=53.48$) ve B2 ($\bar{X}=55.19$) seviyesindeki bireylerden yüksek olduğu görülmüştür.

Hesaplanan etki büyüklüğü değerlendirildiğinde bu değerin küçük olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin anlama becerilerine yönelik dil yeterliklerinin bulundukları kur seviyesine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiş. Sonuçları Tablo 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 4.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Anlama Becerilerine Yönelik Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Cohen d
Anlama	Gruplar arası	1690.317	3	563.439			
	Gruplar içi	18856.144	308	61.221	9.203	0.000**	0.299

Toplam	20546.462	311
--------	-----------	-----

*p<0.05. **p<0.001

Tablo 4.4'teki sonuçlar incelendiğinde Türkçe öğrenen yabancıların kur seviyesine göre tek faktörlü ANOVA sonuçlarına göre çalışmaya dâhil edilen bireylerin anlama becerilerine yönelik dil yeterliklerinin anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(3,311)}=9.203$, $p=0.000$). Farklılığın kaynağını tespit edebilmek için post-hoc testlerinden Tukey testi yapılmış ve test sonuçlarına göre C1 seviyesindeki bireylerle B1 ve B2 seviyesindeki bireylerin ortalamaları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde C1 seviyesindeki bireylerin puanlarının ($\bar{X}=28.60$), B1 ($\bar{X}=23.29$) ve B2 ($\bar{X}=25.21$) seviyesindeki bireylerden yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca C2 ve B1 seviyesindeki bireyler arasında da anlamlı puan farklılıkları olduğu belirlenmiştir. C2 seviyesindeki bireylerin ortalamalarının ($\bar{X}=27.45$) B1 seviyesindeki bireylerin puanlarından ($\bar{X}=23.29$) yüksek olduğu belirlenmiştir.

Hesaplanan etki büyüklüğü değerlendirildiğinde bu değer küçük olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin Anlatma becerilerine yönelik dil yeterliklerinin bulundukları kur seviyesine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiş sonuçları Tablo 4.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 5.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Anlatma Becerilerine Yönelik Dil Yeterliklerinin Bulundukları Kur Seviyesine Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Cohend
	Gruplar arası	984.421	3	328.140			
Anlatma	Gruplar içi	25582.576	308	83.06	3.951	0.009*	0.200
	Toplam	26566.997	311				

*p<0.05. **p<0.001

Tablo 4.5'teki sonuçlar incelendiğinde Türkçe öğrenen yabancıların kur seviyesine göre Tek faktörlü ANOVA sonuçlarına göre çalışmaya dâhil edilen bireylerin anlatma becerilerine yönelik dil yeterliklerinin anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(3,311)}=3.951$, $p=0.009$). Farklılığın kaynağını tespit edebilmek için post-hoc testlerinden Tukey testi yapılmış ve test

sonuçlarına göre C1 seviyesindeki bireylerle B1 ve B2 seviyesindeki bireylerin ortalamaları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde C1 seviyesindeki bireylerin puanlarının ($\bar{X}$ =33.81). B1 ($\bar{X}$ =30.18) ve B2 ($\bar{X}$ =29.98) seviyesindeki bireylerden yüksek olduğu görülmüştür. Hesaplanan etki büyüklüğü değerlendirildiğinde bu değerin küçük olduğu belirlenmiştir.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Türkiye’de bulundukları sürelerle göre dil yeterlikleri nelerdir?” sorusuna yönelik katılan bireylerin Türkçe anlatma ve anlama becerilerine yönelik dil yeterliklerinin Türkiye’de bulunma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiş. Sonuçları Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4. 6.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Türkiye’de Bulundukları Sürelerle Göre Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Cohen d
Anlama	Gruplar arası	489.140	4	122.285			
	Gruplar içi	20057.321	307	65.333	1.872	0.115	-
	Toplam	20546.462	311				
Anlatma	Gruplar arası	173.034	4	43.259			
	Gruplar içi	26393.963	307	85.974	0.503	0.733	-
	Toplam	26566.997	311				
Türkçe dil yeterlikleri	Gruplar arası	1150.230	4	287.557			
	Gruplar içi	79710.844	307	259.644	1.108	0.353	-
	Toplam	80861.074	311				

*p<0.05. **p<0.001

Tablo 4.6.’daki sonuçlar incelendiğinde Türkçe öğrenen yabancıların Türkiye’de bulunma sürelerine göre tek faktörlü ANOVA sonuçları şu şekildedir. Çalışmaya dâhil edilen bireylerin Türkçe dil yeterlikleri ($F_{(4,311)}=1.872$. $p=0.115$). Anlama ($F_{(4,311)}=0.503$. $p=0.733$) ve anlatma becerilerine yönelik dil yeterliklerinin ($F_{(4,311)}=1.108$. $p=0.353$) Türkiye’de bulundukları süreye göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Cinsiyetlerinin farklılıklarına göre Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?” sorusu doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancıların Türkçe dil becerilerine yönelik dil yeterliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilerek sonuçlar Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 7.

Türkçe Öğrenen Yabancıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Anlama	Kadın	161	25.96	8.27	310	-0.515	0.607
	Erkek	151	26.44	7.99			
Anlatma	Kadın	161	31.30	9.79	310	-0.721	0.472
	Erkek	151	32.06	8.62			
Türkçe Dil Yeterliği	Kadın	161	57.27	16.74	310	-0.673	0.502
	Erkek	151	58.50	15.46			

*p<0.05. **p<0.001

Tablo 4.7.’de elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde Türkçe öğrenen yabancıların Türkçe dil yeterlikleri ($t_{(310)} = -0.673$, $p=0.502$), anlama becerilerine yönelik dil yeterliklerinin ($t_{(310)} = -0.515$, $p=0.607$) ve anlatma dil becerilerine yönelik dil yeterliklerinin ($t_{(310)} = -0.721$, $p=0.472$) cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir.

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Ana dillerinin farklılıklarına göre Türkçe dil yeterlikleri nelerdir?” sorusuna yönelik bireylerin Türkçe dil yeterliklerinin ana dillerine göre farklılık gösterip göstermediği verilerin normal dağılmaması üzerine Kruskal Wallis Testi yapılmış, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 8.

Katılımcıların Türkçe Dil Yeterliklerinin Ana Dillerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anadil	N	Sıra Ortalamaları	df	χ^2	p
Anlama	Arapça	84	141.96	9	16.463	0.058
	Farsça	24	155.21			
	Fransızca	15	170.70			
	Kazakça	34	146.76			
	Kırgızca	32	177.67			
	Özbekçe	24	155.21			

	Türkmençe-Azerice-Uygurca	28	176.64			
	Rusça	10	83.25			
	Somalca	22	148.82			
	Diğer	39	183.72			
Anlatma	Arapça	84	162.30			
	Farsça	24	148.88			
	Fransızca	15	172.17			
	Kazakça	34	176.62			
	Kırgızca	32	147.48	9	10.555	0.307
	Özbekçe	24	141.50			
	Türkmençe-Azerice-Uygurca	28	101.50			
	Rusça	10	129.50			
	Somalca	22	175.07			
	Diğer	39	157.77			
Toplam	Arapça	84	151.56			
	Farsça	24	151.69			
	Fransızca	15	170.83			
	Kazakça	34	164.32			
	Kırgızca	32	158.09	9	9.793	0.367
	Özbekçe	24	149.42			
	Türkmençe-Azerice-Uygurca	28	88.45			
	Rusça	10	143.27			
	Somalca	22	178.14			
	Diğer	39	170.19			

Tablo 4.8.'de gösterildiği şekliyle çalışmaya dâhil edilen bireylerin anlama ($\chi^2_{df=9, n=312}=16.463, p=0.058$), anlatma ($\chi^2_{df=9, n=312}=10.555, p=0.0307$) ve toplam Türkçe dil yeterliklerinin ($\chi^2_{df=9, n=312}=9.793, p=0.0367$), ana dillerine göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bu durumda bireylerin Türkçe dil yeterliklerinin ana dillerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Türkçe dil yeterlik ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği nedir?” sorusuna yönelik bulgular tezin yöntem kısmında detaylı olarak aktarıldığı için burada tekrardan yer verilmemiştir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR

5.1.Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma Türkiye’de bulunan Türkçe Öğretim Merkezlerinde öğrenim görmekte olan B1, B2, C1 ve C2 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin anlama ve anlatma dil becerilerinin yeterliklerini belirlemek için kullanılabilir, geçerlilik ve güvenilirlik denemeleri yapılmış özgün bir dil yeterlik ölçeği geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek aracılığıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yabancı öğrencilerin yeterlik düzeyleri belirlenerek öğrencilerin eksik yönlerinin farkına varmaları ve programın aksayan basamaklarının bulunup düzeltilebileceği düşünülmektedir. Bu amaç çerçevesinde yapılan araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik sonuçlara göre katılımcıların Türkçe dil yeterlik ve anlatma alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarının yüksek olduğu, basıklık ve çarpıklık katsayıları incelendiğindeyse verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Anlatma (konuşma-yazma) becerisinin anlama (okuma-dinleme) becerisinden daha yüksek çıkmasını araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de bulunma süresine bağlanabilir. Araştırmaya katılan yabancı öğrencilerin %54.5 / 170 kişi 1-3 yıl boyunca Türkiye’de bulunmalarına ya da maruz kalmalarına bağlayabiliriz. Maruz kalma da anlatma becerisinin (konuşma ve yazma) daha da geliştiği görülmektedir. Pilanci (2009)’ın yaptığı çalışma bu görüşü destekler niteliktedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancıların uzaktan eğitime kıyasla yüz yüze eğitimle daha başarılı olduklarını vurgulayan veriler elde edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik sonuçlara göre katılımcıların Türkçe anlama ve anlatma dil yeterlikleri bulundukları kur düzeylerine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Anlama becerisine yönelik dil yeterliklerine göre B1 ve B2 seviyesindeki katılımcıların ortalamalarında farklılık olduğu görülmüştür. Bunu da ölçek uygulanırken her üniversitede farklı zamanlarda uygulandığı ve kur bitimine doğru toplanmamıştır. Dolayısıyla B1-B2 kuru arasındaki farkın az olması; B1 kuru kazanımlarının tam anlamıyla kavranmış olsa da B2 kurunun kazanımlarını tamamlayamadan ölçeğin uygulanmasına bağlayabiliriz. Ayrıca C2 ve B1 seviyesindeki katılımcılar arasında da anlamlı puan farklılığı tespit edilmiştir. Anlatma becerisine yönelik dil yeterliklerine göre ise C1 düzeyindeki katılımcılarla B1 ve B2

düzeyindeki katılımcıların ortalamalarında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Dikeydeki kurlar (B kuru ve C kuru) arası farkın yataydaki kurlar (B1-B2 ve C1-C2) arası farktan daha fazla olmasını yataydaki kurların kazanımlarının tam anlamıyla kazanılması olarak yorumlayabiliriz. Dolayısıyla dikeydeki kura geçerken yataydaki kurun kazanımları pekiştirilerek bir üst kura geçilmiştir. Bu sonuçların hedef davranışların kazanılması yeterliklerinde oldukça büyük öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik sonuçlara göre katılımcıların anlama-anlatma dil yeterlikleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. AFA'da %40.7 / 143 kişi kadın, %59.2 / 208 kişi erkek olması; DFA'da %51.6 / 161 kişi kadın, %48.4 / 151 kişi erkek olması anlama ve anlatma yeterlikleri boyutunda anlamlı bir farklılık ortaya koymamaktadır. Bu sonuçlara göre dil yeterliğinde cinsiyet belirleyici rol üstlenmemiştir. Daha önceki çalışmalarda (psikoloji, eğitim vb. alanda) cinsiyet farklılıklarına göre başarı düzeyleri de farklı çıkmaktaydı. Gelişen dünyada insanoğlu her alanda eşit rol almaya başladı. Kadınlar erkekler gibi çalışma hayatında var oldukları kadar eğitim ve sosyal hayatta da aktif olarak rol almaktadırlar. Dolayısıyla akademik alanda da bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik sonuçlara göre katılımcıların anlama ve anlatma dil yeterlikleri ana dillerine göre anlamlı derecede farklılık göstermemektedir. Bu sonucu da katılımcıların %49 Türk soylu dil ailelerinden gelmiş olmalarına bağlanabilir. Kalan kısım da ise sömürge ülkelerinde yaşayıp ana dilleri ikinci plana atılmış ve himayesinde olduğu ülkenin dilini ana dil olarak benimsemiş yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Bu veriler de toplamdaki bulguyu değiştirme de etkisi bulunmamaktadır.

Araştırmanın beşinci alt problemine yönelik olarak Türkçe dil yeterlik ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik sonuçlarına göre verilerin analizine başlamadan önce (AFA) veri setinde puanlar Z puanlarına dönüştürülerek tek yönlü uç değer taraması yapılmıştır. Bu neticede bir kişi çıkarılarak 351 kişi üzerinde araştırma yapılmıştır. Örneklem yeterliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.958 olarak belirlenmiş ve bu değer 0.90'ın üzerinde olduğu için veri yapısının faktör analizine uygunluğunun mükemmel olduğu tespit edilmiştir. Faktörlere ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde kabul düzeyi olarak belirlenen 0.70 değerinin üzerinde olduğu ve ölçeğin hem toplam puan boyutunda hem de alt boyutlarda güvenilirliği sağladığı görülmüştür. Verilere ait basıklık çarpıklık katsayılarına ait elde edilen değerler ± 1 aralığında olduğu için verilerin normale yakın bir dağılım gösterdiği kabul edilerek analizlere devam edilmiştir. Veri setindeki kayıp değerler incelenmiş, kayıp değerler tespit edilmemiştir. Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil Becerileri Yeterlik Ölçeği'nin ait doğrulayıcı

faktör analizi sonuçları değerlendirildiğinde T değerlerinin tümünün 2.56'yı aştığı ve bu değerlerin tümünün 0.01 düzeyinde manidar olduğu görülmüştür. Hata varyansları incelendiğinde ise 0.90'ın üzerinde hata varyansı olan madde tespit edilmemiştir. Ölçekteki maddelerin faktör yüklerinin ise anlamlı ve 0.35-0.55 arasında olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla bu veriler ışığında geliştirilmek istenen ölçek geçerlilik ve güvenirlik boyutunda hedeflenen değere ulaştığı görülmektedir. Bu bağlamda 'Türkçe Dil Yeterlik Ölçeği'nin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Türkçe öğrenen yabancı öğrencinin dil yeterlik düzeyini belirlemede kullanılabilecek bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır.

Alan yazındaki konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında Yeşil (2018) tarafından Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin öğrenme uygulamalarını belirlemede kullanılmak amacıyla 6 faktör altında toplanmış 30 maddelik "Yabancı Dil Öğrenme Uygulamaları Ölçeği (YDÖÜÖ)" geliştirilmiştir. Sonuç olarak YDÖÜÖ'nün, öğrencilerin Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenirken yaptıkları uygulamaların nitelik ve yeterliğini belirlemede kullanılabilecek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Büyükkiz (2012) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazmaya yönelik öz yeterliklerini ölçmek için bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda yazma becerisi ile sınırlı olacak şekilde iki faktörden oluşan ve 16 maddeyi içeren bir ölçek geliştirilmiştir. Yine Yaman ve Tulumcu (2016) tarafından ise "Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeği geliştirilmesi" adlı çalışmada dinleme becerisi temel alınarak üç alt boyuttan meydana gelen 18 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Yapılan bu çalışmalara bakıldığında tek bir beceriyi ölçmeye yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Yeşil (2018), Büyükkiz (2012) ve Yaman ve Tulumcu (2016) tarafından yapılan bu çalışmalar araştırmanın konu benzerliği bakımından bir parçasını temsil etmektedir. Ancak yapılmış olan çalışma bu konuları da içine alan bir ölçek geliştirmesi bakımından bu araştırmalardan ayrılmakta daha kapsamlı olmaktadır.

5.2.Öneriler

Elde edilen bu sonuçlar neticesinde şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu ölçek TÖMER’lerde öğrenim görmekte ve Türkçe öğrenmekte olan yabancı öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek farklı kurumlarda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler üzerinde de gerçekleştirilerek sonuçlar karşılaştırılabilir. Böylelikle Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancıların yeterlikleri ortak bir paydada buluşturularak eksik olan yeterlikler giderilebilir. Bu bağlamda kalıcı öğrenme sağlanacağı düşünülmektedir.
- Araştırma sonuçları göz önüne alındığında kurlar arası C1 düzeyi ile B1 ve B2 düzeyleri arası farklılaşmanın yeteri seviyede olduğu görülürken B1 ve B2 kurları arasındaki farkın yeteri düzeyde ayırıştırıcı olmadığı gözlenmiştir. Dikeydeki kurlar arası farkın belirgin, yataydaki kurlar arası farkın belirgin olmaması geçiş sınavlarının daha ayırıştırıcı olması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yeşil (2018) çalışmasında geliştirdiği ölçekle toplanan ‘öğrenme uygulamalarını yapma sıklığı’ verileri ile yabancı dil öğrenme başarıları arasındaki ilişkilerin belirlenmesine katkı sağlayacağını vurgulamaktadır. Bu verilerin ışığında gözlenen eksik ya da aksaklıkların giderilmesine dönük yapılacak araştırmalar için geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olarak kullanılabilir olduğunu ifade etmektedir. Türkçe Dil Yeterlik Ölçeği geliştirme çalışmasındaki veriler ve Yeşil (2018)’in çalışmasındaki veriler değerlendirildiğinde gerek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancıların gerekse yabancı dili daha etkin öğrenebilmeleri için yapılabilecek ek uygulamalar ve alınabilecek ek önlemlerin belirlenmesinde yararlanılabileceği kanısına varılmıştır.
- Ölçeğin yurt içindeki ve yurt dışındaki geçerliliğine ve güvenilirliğine yönelik çalışmalar yapılabilir. Ölçek geliştirme ve uygulama çalışmasının örnekleminin çoğunluğu (%51’si) Türkiye’de bir süre eğitim görmüş dolayısıyla Türkçeyi yerinde öğrenip uygulama şansını elde etmiş öğrencilerden oluşmaktadır. Bu da ölçek verilerinin sınırlı boyutlarda olmasına olanak sağlarken; aynı ölçek farklı ülkelerde yaşayan ve Türkçe öğrenen katılımcılara uygulanarak, ulaşılan verilerin karşılaştırılması ölçeği daha geçerli ve güvenilir kılacaktır. Bu çalışmalar sayesinde Türkçe dil yeterliği ölçeği düzeylerinin belirlenmesi (Dil becerileri

ölçeği; okuma, dinleme, konuşma, yazma) bir dilin yabancılara öğretilmesindeki eksiklikleri belirleyerek daha kalıcı öğrenmeleri sağlayacağı ve diğer çalışmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

- Bu ölçekten yola çıkılarak farklı dillerdeki (İngilizce, Fransızca, Almanca vb.)dil yeterlik ölçekleri karşılaştırılarak yeni ölçekler geliştirilebilir. Aynı zamanda farklı ülkelerde kullanılan dil yeterlik ölçekleri ile karşılaştırılarak diller arası ortak yeterlik düzeylerini belirlemeye katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra yabancı dil eğitime yönelik yapılan ölçek geliştirme araştırmaları verilmektedir; Mehdiyev, Uğurlu ve Usta, 2017; Balaban Dağal ve Şahenk Erkan, 2016; Hauw, von Roten, Mohamed ve Antonini, 2016; Solak, Eker ve Bayan, 2015; Baş, 2013; Demiryürek, 2013; Yaikhong ve Usaha, 2012; Yavuz, 2010. Bu çalışmalar da değerlendirilerek yabancı dil eğitimindeki ölçeklerdeki maddeler incelenerek yeterlik ölçeğinin geçerliliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda bu ölçeğin hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının, Türkçe öğrenen yabancıların dili daha etkin öğrenebilmelerinde yapılabilecek ek uygulamaların ve alınabilecek ek önlemlerin tespitinde faydalı olacağı düşünülmüştür. Öğretim elemanları için farklılaştırılmış öğretim öz yeterlik ölçeği çalışmaları da bulunmaktadır (Mutlu, Öztürk, Aktekin, 2019). Bu gibi çalışmalar; öğretim elemanlarının farklı gruplardan oluşan öğrencilerin yeterliklerini bilerek kendini farklı öğretim ortamına adapte etmelerini sağlayacaktır. Böylelikle daha kalıcı öğrenme ve öğretme ortamı oluşmasına ışık tutulacaktır.

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2011). *Türkçe öğretimi üzerine yabancı yazarların hazırladığı ders kitaplarında söz dağarcığı ve kültürel unsurlar: "A Practical Grammar of the Turkish Language", "Turkish Literary Reader" ve "Gramatika Turetskogo Yazıka" örneklerinde*. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (22-24 Aralık) Muğla.
- Adalı, O. (1983). Ana dili olarak Türkçe öğretimi üstüne. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*. 379, 31-35.
- Adıgüzel, O. C. (2019). *Eğitim programlarının geliştirilmesinde ihtiyaç analizi el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ağıldere, S. T. (2010). XVIII. yüzyıl Avrupası'nda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin önemi: Osmanlı İmparatorluğu'nda İstanbul Fransız Dil Oğlanları Okulu (1669-1873). *Turkish Studies International Periodical For the Languages*, 5(3), 693-704.
- Akarçay, A. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil ihtiyaç analizi: TÖMER örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Aksan, D.(1979). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim 1*. Ankara TDK Yayınları
- Akarsu, B. (1998) *Wilhelm von Humboldt'da dil-kültür bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Arslan, M. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretim kılavuzu temel seviye*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2013). Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliklerine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*. (14), 33-46
- Aydın, Y. (2014). *Erasmus yoğun dil kurslarında Türkçe öğrenen yabancılar yönelik bir ihtiyaç analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Balaban D., A. ve Şahenk E., S. S. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yabancı dil ilgi ölçeğini geliştirme çalışması. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (9), 135-152.
- Balcı, A. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Banguoğlu, T.(1986). *Türkçenin Grameri*, Ankara.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-30.
- Baş, G. (2013). Yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 17 (2), 49-68.
- Başar, U. ve Akbulut, E. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrenen ihtiyaçlarının belirlenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Tiflis Türk Kültür Merkezi Örneği . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* , 5 (2) , 0-0 .
- Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bekleyen, N. (2020). *İlkokulda yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Biçer, N. ve Alan. Y. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyelilerin ihtiyaçlarına yönelik bir eylem araştırması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9 (3),862-878.
- Boylu, E. ve Çangal Ö. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İran örneği. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 127-151.
- Brown J. D. (2009). Language curriculum development: mistakes were made, problems faced, and lessons learned, *Second Language Studies*, 28(1), 85-105.
- Brown, H.D. (2000). *Principles of language learning and teaching* (4thEdition). New York, Longman.
- Brysbaert, M. (2013). lextale_fr a fast, free, and efficient test to measure language proficiency in French. *Psychologica Belgica* , 53/1, 23-37.
- Büyükkız, K.K. (2012). Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen yabancılar için yazma becerisi öz yeterlilik ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9(12), 69-80.
- Büyükoztürk, Ş., K.Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Corbel, J. C. (2003). *Management de project*. Paris: Editions de Organisation.

- Council of Europa (2018). *Common European framework of reference for languages*. Strasbourg: Cambrigde University Press. Maarif vakfı.
- Çağ, H. D. ve Bölükbaş Kaya, F. (2021). Türkçenin yurt dışında yabancı dil olarak öğretimine genel bir bakış. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 74-101.
- Çalışkan, N., ve Bayraktar, S. (2012, 24-28 Eylül). *Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda bir ihtiyaç analizi: Kahire Yunus Emre Türk Kültür Merkezi örneği*. VII. Uluslararası Türk Dil Kurultayında sunuldu, Ankara
- Çangal, Ö. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Bosna-Hersek örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, N. ve İpek, S. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Polonya örneği . *Aydın Tömer Dil Dergisi* , 4 (2) , 101-136.
- Çelikkaya, H. (2014). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk. Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, Ş.(2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi: yöntemler, uygulamalar, öğrenme ve öğretmede karşılaşılan bazı sorunlar. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3 (7).
- Demiryürek, H. (2013). Türkiye’de yabancı dil olarak Fransızca öğretiminin tarihi gelişimi üzerine bir değerlendirme (1891-1928). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)*, 28 (1), 130-140.
- Demirel, Ö. (2021). *Yabancı dil öğretimi: Dil pasaportu-dil dosyası- dil biyografisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deliktaş, A. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İstanbul örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş, M. (2013a). *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.

- Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: yabancılara Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi? . *Türkbilig* , (35) , 181-190 .
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, Ç.K. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 51-56.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayınları,.
- Farzan, E. (2019). *Afganistan’da Türkçe öğrenen öğrencilere yönelik dil ihtiyaç analizi*. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Göçer, A. (2009b). Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin uygulamalarına yönelik nitel bir araştırma. *Dil Dergisi*, 145, 28-47.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6/3, 797-810.
- Grauberg, W. (1997). *The Elements of Foreign Language Teaching* Vol.7 Modern Language in Practice. England, Multilingual Matters.
- Güleç, E. ve Özdemir, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynakça çalışması. *I. Çukurova Araştırmaları*, 6 (1) .
- Güneş, F., Kuşdemir, Y. ve Bulut, P. (2017). Yazma öz yeterlik ölçeğinin psikometrik özellikleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 101-114.
- Günsel, G. (2020) *Geçici koruma altındaki Suriyelilerin mesleki ve Türkçe eğitiminde dil becerilerine yönelik bir ihtiyaç analizi(Mersin örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güvendir, E. ve Yıldız, I.G. (2014). *Dil ediniminin temel kavramları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hanbay, O. (2013). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hasırcı-Aksoy, S., Arıcı, M.A. ve Kan, M. (2021). Ortaokul öğrencileri için konuşma özyeterlik ölçeği geliştirme çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(41),
- Harmer, J.(2015). *The practice of English language teaching* (5. Baskı). Londra:Pearson Longman Press.

- Hauw, D., Von R., Mohamed, S. ve Antonini, R. P. (2016). *Psychometric properties of the French-language version of the Performance Enhancement Attitude Scale (PEAS)* (Propriétés psychométriques de la version franc, aise de l'échelle anglaise d'attitude à propos).
- İşcan, A. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin sorunlarına ilişkin bir değerlendirme. *Aydın Tömer Dil Dergisi* , 5(1) , 119-138 .
- İşcan, A. (2018). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. A. Şahin (Ed.) içinde *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (3-28). Ankara:Pegem Akademi.
- Jilta G. (2016) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğrenene Yönelik Dil İhtiyaç Analizi: Kosova Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jordan R. R. (1997). *English for Academic Purposes*. Cambridge University Press (s.20-41)
- Kalfa, M. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde temel düzeydeki öğrencilerin eğitsel oyunlarla yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türkiyat Araştırmaları*, 11(20).
- Karabay, A. (2013). Eleştirel Okuma Öz Yeterlik Algı Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(13), 1107-1122.
- Karadeniz, A. (2014). Eleştirel Okuma Özyeterlilik Algısı Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(19), 113-140.
- Kardaş, M. N. ve Koç, R. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan başlıca sorunlar. M.N. Kardaş (Ed.) içinde *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* (343-363). Ankara: Pegem Akademi.
- Kıncal, R. Y. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kıymaz, M.S. ve Doyumğaç, İ. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar ve kurumlar. M.N. Kardaş (Ed.) içinde *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* (43-74). Ankara: Pegem Akademi.
- Konyar, M. (2019). *Uluslararası öğrencilerin akademik Türkçe ihtiyaç analizi ve örnek ders içeriği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

- Krashen, S.D. (2002). *Second language acquisition and second language learning*. California: Universty of South California.
- Korkmaz, Z. (1992), Gramer terimleri sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları.
- Mehdiyev, E., Uğurlu, C. T. ve Usta, G. (2017). İngilizce dil öğreniminde motivasyon ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 54, 21-37.
- Merriam-Webster's Collegiate Dictionary (11th ed.). (2003). *Sprigfield*, MA: Merriam-Webster.
- Mete, F. (2015). Dil ve yabancı/ikinci dil eğitimi kavramları. Sarıçoban, A. (Ed.) içinde *Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminin metodolojisi* (12-65). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Mutlu, N., Öztürk, M. ve Aktekin, S. (2019) Farklılaştırılmış Öğretim Öz-Yeterlik Ölçeği Geliştirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 185-202.
- Nunnally. J. C. and Bernstein. I. H. (1994). *Psychometric theory*. (Third Edition). New York: McGraw-Hill. Inc.
- Ocak, M. A., Topal, A., Ağca, R. K. ve Akçayır, M. (2011). Öğretim *tasarımı-kuramlar-modeller ve uygulamalar*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *International Journal of Social Science*, 45, 279-290.
- Pılandı, H. (2009). Uzaktan Türkçe öğrenen yabancıların Türkçeyi iletişim aracı olarak kullanabilme yeterlikleri. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 5(2).
- Pinker, S. (1994). *The language instinct:How the mind creates language*. New York, William Morrow.
- Özdemir, S. (2016). Yaşam boyu öğrenme kurslarında yabancı dil olarak Türkçe (Edinburgh Üçüncü Yaş Üniversitesi Örnekleme). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(2), 297-311 .
- Özdemir E., H. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihsel temelleri. Erdem, İ., Doğan, B. ve Altunkaya, H. (Ed.) içinde *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* (3-11). Ankara: Pegem akademi.

- Özüdoğru, M. ve Dilman, H. (2014). *Ana dil edinimi ve yabancı dil öğrenim kuramları* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Raykov. T. ve Marcoulides. G. A. (2008). *An Introduction to Applied Multivariate Analysis (First Edition)*. NY: Taylor ve Francis Group.
- Richards, J. C. (2001). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge: Cambridge University.
- Sallabaş, M. E. (2013, Nisan). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 261-270.
- Solak, E., Eken, H. ve Bayar, A. (2015). Yabancı dil ders kitabı değerlendirme ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 121-133.
- Şen, Ü. (2021). Dil eğitiminin genel kavramları. Şen, Ü. (Ed.) içinde *Dil eğitiminin temel kavramları* , (1-22). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şen, Ü. ve Boylu, E. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1122-1132.
- Şencan. H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tabachnick. B.G. ve Fidell. L.S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). New Jersey: Pearson.
- Toplaoğlu, A. (1989). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Tosun, C. (2006). Yabancı dille eğitim sorunu . *Journal of Language and Linguistic Studies* , 2 (1) , 28-42 .
- Türk Dil Kurumu (2011) *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türkiye Maarif Vakfı (2019) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı*, İstanbul: Bayem Ajans Promosyon Medya Rek. Org. Matbaa ve Bilişim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti. Aralık.

- Uzdu Yıldız, F. ve Ramanenkava, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaçlarının belirlenmesi: Belarus örneği . *Journal of Language Education and Research* , 6 (2) , 531-559 .
- Yağmur, K. (2013). Dil öğretiminde ana dili, ikinci dil ve yabancı dil kavramları” yabancılara Türkçe öğretimi(el kitabı), M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yaman, H., ve Tulumcu, F. M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeği geliştirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3),2371-
- Vardar, B. (1988). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*, İstanbul: ABC Tanıtım Basımevi,.
- Varışoğlu, B. (2018). Yabancı dil öğrenme motivasyonu. A. Şahin (Ed.) içinde *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (57-73). Ankara:Pegem Akademi.
- Varışoğlu, C. ve Varışoğlu, B. (2018). Yabancı dil öğrenme kaygısı. A. Şahin (Ed.) içinde *Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi: kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (77-90). Ankara:Pegem Akademi.
- Yaikhong, ve Usaha (2012). A Measure of EFL Public Speaking Class Anxiety: Scale Development and Preliminary Validation and Reliability. *English Language Teaching*, 5 (12), 23- 35.
- Yakıcı, A., Yücel, M., Doğan, M.C. ve Yelok, V.S. (2019). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Ankara: Yargı Yayınları
- Yaman, H. ve Tulumcu, F.M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeği geliştirilmesi”. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11(3).
- Yavuz, N. (2010). Yabancı dilde deyimlerin öğretimi için bir araç geliştirme denemesi. *Dil Dergisi*, 147, 7-21.
- Yeşil, R. (2018). Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme uygulamaları ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13/19, 1969-1987.
- Yazoğlu, R.(2002). Dil-kültür ilişkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 6(11).
- Yıldız, C. Arslan, K. ve Thomas, R. (2021). *İki dillilik ve dil edinimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, E.(2021). *Toplum ve dil: diltoplumbiliminin temel kavramları-kuramları ve sorunları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Yule, G. (2014). *The study of language 5th edicion*. Cambridge: Cambridge Universty Press.

Zuralski, A.(2006). *Früher Fremdsprachenunterricht in der Grundschule*. Norderstedt: Grin Verlag.

EKLER

EK 1

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/03/2020-E.29902

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : 55578142-050.01.04-E.29902
Konu : Halide İBİLOĞLU

02/03/2020

Sayın Prof. Dr. Yusuf TEPELİ

İlgi : 26/02/2020 tarihli ve 2105 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazımıza istinaden; Kurulumuzdan talep edilen Etik Onay belgesine ilişkin, Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulumuzun 02.03.2020 tarihli ve 57 sayılı kararı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Osman ERAVŞAR
Kurul Başkanı

Ek: 02.03.2020 tarih ve 57 sayılı Etik Kurul Kararı (1 Sayfa)

Adres: Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Kampüsü / Antalya
Telefon: 0 242 227 59 90 Faks: 0 242 227 59 90
e-Posta: duyur@akdeniz.edu.tr Elektronik Adres: www.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Ali DİREKÇİ
Uzman: Bilgisayar İşletmeni

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 2

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCILARIN DİL BECERİLERİ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcı;

Bu ölçek Türkiye ve yurt dışındaki Üniversitelerin TÖMER'lerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dil becerileri yeterliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Yeterliklerinizi sizin (öğrencilerin) gözünüzden anlamak ve değerlendirmeler yapmak istiyoruz. İleteceğiniz görüşler yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Bu çalışma Akdeniz üniversitesi öğretimi üyesi Prof. Dr. Yusuf TEPELİ önderliğinde hazırlanan ve etik kurul onayları alınmış olan bir yüksek lisans tezidir. Çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayalı olup kişisel bilgileriniz ve kimliğiniz kesinlikle saklı tutulacaktır. Ölçeği cevaplamak sadece 10 dakikanızı alacaktır. Ölçeğe ayırdığınız değerli zamanınız ve sabrınız için çok teşekkür ediyorum. Ölçek sonuçlarından elde edilen veriler sadece bilimsel çalışma için değerlendirilecektir. Ölçek: Giriş, A ve B olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çalışma hakkındaki sorularınızı her zaman Halide İBİLOĞLU'na sorabilirsiniz.

Not : Bu linki B1, B2, C1 ve C2 kurunda olan ve Türkçe öğrenen arkadaşlarınızla paylaşarak Türkçe öğretim programlarındaki dil becerileri yeterliliklerinin daha net ortaya çıkartılmasını da katkı sağlayabilirsiniz.

Saygılarımızla, sağlıklı günler dilerim. Halide İBİLOĞLU

Lütfen tabloyu doldurunuz.

EK 3

	GİRİŞ BÖLÜMÜ	KİŞİSEL BİLGİLER
1	Yaşınız	
2	Cinsiyetiniz	ERKEK () KADIN ()
3	Eğitim Durumunuz	İLKÖĞRETİM() LİSE () LİSANS () YÜKSEK LİSANS () DOKTORA ()
4	Mesleğiniz	
5	Uyruğunuz (Geldiğiniz ülke)	
6	Anadiliniz	
7	Türkiye’de Bulunma Süreniz	
8	Şu an Bulunduğunuz Kur	B1 B2 C1 C2

A.BÖLÜMÜ		1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Tamamen Katılıyorum
Anlama Yeterliğine Yönelik Fikirlerinizi Aşağıda Verilen Bölüme İşaretleyiniz.						
1	Dinlediğim Türkçe şarkıları genel hatlarıyla anlayabiliyorum.					
2	Sosyal medyadaki Türkçe videolarını izlediğimde karmaşık yapıdaki cümleleri de anlayabiliyorum.					
3	Türkçe şiirleri okuyup anlayabiliyorum.					
4	Türkçe romanları okuyup anlayabiliyorum.					

5	Yazılı bir metin okuduğumda anlatım bozukluklarını belirleyebiliyorum.					
6	Mesleğimle ilgili Türkçe bilimsel yazıları okuyup değerlendirebiliyorum.					
7	Güncel konularla ilgili Türkçe bilimsel yazıları okuyup değerlendirebiliyorum.					
8	Konferans, seminerlerdeki konuşmaları anlayıp değerlendirebiliyorum.					

B.BÖLÜMÜ Anlatma Yeterliğine Yönelik Fikirlerinizi Aşağıda Verilen Bölüme İşaretleyiniz.		1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Tamamen Katılıyorum
1	Resmî makamlarda kendimi ifade edebilecek derecede Türkçe konuşabiliyorum.					
2	Ana dili Türkçe olanlarla diyalog içinde konuşup anlaşabiliyorum.					
3	Karşılıklı konuşmada bağlaçları kullanarak nesne/yer/durum veya olaylarla ilgili görüşlerimi aktarabiliyorum.					
4	Sözlü iletişimde yeni öğrendiğim kelimeleri/kalıp ifadeleri cümlelerimde kullanabiliyorum.					
5	İnternet kaynaklarına Türkçe yorum yazabiliyorum.					
6	Türkçe e-posta yazabiliyorum.					
7	Duygu ve düşüncelerimi Türkçe yazarak ifade edebiliyorum.					

8	Yazım-noktalama ve bağlayıcıları kullanarak kısa metinler yazabiliyorum.					
9	Bulduğum kurdaki dil bilgisi konularını anlayıp yazma çalışmalarında doğru uygulayabiliyorum.					

EK 4

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/07/2020-25442

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 48178250-300-E.12030
Konu : Tez Çalışma İzni (Halide İBİLOĞLU)

30/07/2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 22/07/2020 tarihli ve -E.16622 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 20185414012 numaralı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun Prof. Dr. Yusuf TEPELİ danışmanlığındaki "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" adlı tezi kapsamında uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin Üniversitemiz Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün 28.07.2020 tarih ve E.47051 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Zekeriya MIZIRAK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Resmi Yazı (1 Sayfa)

Adres: Yaka Mah. Kasım Halife Sok. No: 11/1 (A Blok) No: 11 (B Blok) Posta Kodu: 42090 Meram / KONYA
Telefon: 0332 221 06 01 Faks: 0332 236 21 85 Elektronik Ağ: <http://www.erbakan.edu.tr>

M.Gökçen UÇLUOY
0332 221 06 09

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebysorgu.erbakan.edu.tr> adresinden 06TK-V7ZE-0MV7 kodu ile yapılabilir.

EK 5

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/07/2020-E.70600

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı : 32021759-302.08.01-E.70600
Konu : Tez Çalışması - Halide İBİLOĞLU
hk.

06/07/2020

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04/06/2020 tarihli ve 50913635-302.08.01-E.57928 sayılı yazı,

Yukarıda belirtilen ilgi yazınıza istinaden adı geçen öğrencinizin merkezimizde online (çevrimiçi) uygulama yapılması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz-rica ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Tugay ARAT
Müdür V.

06/07/2020 Mem.

Kadir EFTEKİN

Adres:Pınarbaşı mahallesi Dumlupınar Bulvarı Akdeniz Üniversitesi Yerleşkesi Yabancı
diller Yüksek okulu Zemin kat Akdeniz TÖMER
Telefon:0242 227 44 08 Faks:0242 310 67 89
e-Posta:tomar@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:tomar.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Kadir EFTEKİN
Unvanı: Memur

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 6

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/08/2020-25621

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-86930425-044-73423
Konu : Anket Çalışması (Halide İBİLOĞLU)

04.08.2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 23.07.2020 tarihli ve 50913635-302.08.01-E.16622 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" konulu çalışmasının Üniversitemiz Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde uygulanması talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ali ARSLANTAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : dab4a03e-8df5-4dac-980c-c6d74ec88c79

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysnetm.ogu.edu.tr/Home>

Adres : Meşelik Kampüsü 26040 Odunpazarı
Telefon : 0222 2393750 Faks: 0222 2291418
İnternet Adresi : www.ogu.edu.tr
KEP adresi : esk.osmangaziunirek@hs01.kep.tr

Bilgi için : Gülşah ÖZTÜRK
Telefon : 0222 2393750-5048
E-posta : gozturk@ogu.edu.tr

EK 7

Evrak Tarih ve Sayısı: 15/06/2020-19889

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :93282220-302.08.01/
Konu :Halide İBİLOĞLU'nun Tez Çalışması
Hk

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi :a) Üniversiteniz Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 03/06/2020 tarih ve E.12053 sayılı yazısı.
b) Üniversitemiz Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürlüğümüzün 10/06/2020 tarih ve E.33846 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 20185414012 numaralı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun, Prof. Dr. Yusuf TEPELİ danışmanlığındaki "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" isimli tez çalışması kapsamında hazırladığı ölçeklerini 28.05.2020 - 26.06.2021 tarihleri arasında Üniversitemizin Dil Öğretimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (PADAM) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere online (çevrimiçi) olarak uygulanması Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Erdiç DURU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER :
İlgi (b) Yazı (1 sayfa)

Evrak Doğrulamak İçin : <http://dys.pau.edu.tr/enVision/Dogrula/A5LEU6N>

Kırsal Yerleşkesi Rektörlük Binası 20160/DENİZLİ

Ayrıntılı bilgi için irtibat

: Nejla GEBEŞ

Tel: 0 (258) 296 21 51

Faks: 0 (258) 296 23 32

E-Posta: oid@pau.edu.tr

Elektronik Ağ: <http://www.pau.edu.tr/oidb>

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması: https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BE158J254 adresinden yapılabilir. (PIN:85371)

EK 8

Evrak Tarih ve Sayısı: 17/06/2020-20050

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi
Müdürlüğü

Sayı : 25697636-300-E.2000147034
Konu : Tez Çalışması (Halide İBİLOĞLU)

16.06.2020

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04.06.2020 tarihli ve 88179374-300-E.2000137949 sayılı belge.

İlgi yazınızda belirtilen Akdeniz Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" konulu tez çalışmasının uygulamasını belirtilen tarihler arasında anket linklerini Merkez Müdürlüğümüz ile paylaşması ve uygulamayı birimimiz öğretim elemanlarının yapması kaydıyla herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Bahadır GÜCÜYETER
Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Atatürk Üniversitesi Kampüs Yabancı Diller Yüksekokulu Binası 2. Kat. Erzurum
Tel: +90 442 2314913
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#birim=dil-egitimi-uygulama-ve-arastirma-merkezi>

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Bahadır GÜCÜYETER
Faks: +90 442 2314726
E-Posta: dilegitimi@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.akdeniz.edu.tr/en/Vision/Validate_Doc.aspx?V=BENU89AEJ adresinden yapılabilir. (PIN:11902)

EK 9

Evrak Tarih ve Sayısı: 23/06/2020-20660

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
Yazı İşleri ve Evrak Şube Müdürlüğü

Sayı : 21514439-044-E.1446
Konu : Anket İzni

23/06/2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
Dumlupınar Blv. PK:07070 Konyaaltı/ANTALYA

İlgi : 03.06.2020 tarih ve E.12053 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun, Prof. Dr. Yusuf TEPELİ danışmanlığında yürütülen "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" isimli tez çalışması kapsamında hazırlanan anketin, Üniversitemiz Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere elektronik ortamda uygulanması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Can Tansel TUĞCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.alanya.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEL91TPE

Adres:Kestel Mahallesi Konya Çimento Caddesi No:80 Alanya/Antalya
Telefon:(0242) 510 60 15 Faks:(0242) 510 60 19
e-Posta:yazisleri@alanya.edu.tr Elektronik Ağ:<https://yazisleri.alanya.edu.tr>

Bilgi için: Döndü Elif Çeçen
Unvan: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: (0242) 510 60 15

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulanması https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEB8YU2H adresinden yapılabilir. (PIN:92312)

EK 10

Evrak Tarih ve Sayısı: 27/03/2020-14183

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 25669789-302.08.01/E. 6556
Konu : Halide İBİLOĞLU'nun Tez
Çalışması

26/03/2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 12/03/2020 tarihli, 7822 sayılı yazı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 20185414012 numaralı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun Prof. Dr. Yusuf TEPELİ danışmanlığında "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" isimli tez konusu kapsamında Üniversitemiz Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünde 06.04.2020 tarihinde anket çalışmasını yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ahmet Kağan KARABULUT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrak Doğrulamak İçin : https://evrakdogrulama.selcuk.edu.tr/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BELCLA13B
Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad. No:369 Pk:42130 Selçuklu/KONYA
Bilgi İçin: Semra AĞABABA Tel:0332 223 80 30 Faks:0332 223 80 20
e-Posta : ogrisleri@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ : www.selcuk.edu.tr selcukuniversitesi@hs01.kep.tr
Belbelye, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEA9801NH adresinden yapılabilir. (PIN:61391)

EK 11

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/03/2020-13264

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe Öğretim, Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı :80039594-302.99/
Konu :Halide İBİLOĞLU'nun Tez
Çalışması

(Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne)
Dumlupınar Blv. PK:07070 Konyaaltı/ANTALYA

İlgi : Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü, 12/03/2020 tarihli ve 7822 sayılı yazı.

İlgi yazınıza istinaden Halide İBİLOĞLU'un "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" isimli Tez konusu kapsamında hazırladığı ölçeklerini Türkçe Öğretim, Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğümüz bünyesinde öğrenim gören Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Behice VARİŞOĞLU
Merkez Müdürü

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.gop.edu.tr/enVision/Validate_doc.aspx?V=BENN573RP

Taşıtlılık Kampüsü 60150 TOKAT

Tel: (0356)2521616
Faks: (0356)2521625

E-Posta: gensek@gop.edu.tr
Elektronik ağı: www.gop.edu.tr

Bilgi İçin: S.DURMUŞ Bilgisayar İşletmeni
Kep Adresleri :
gaziosmanpasa.universitesi@hs03.kep.tr
gou@hs01.kep.tr (tebligat adresi)
gaziosmanpasauni.hastane@hs03.kep.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEAC8ZDLB adresinden yapılabilir. (PIN:53812)

EK 12

Evrak Tarih ve Sayısı: 23/07/2020-24601

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 33424009-302.08.01-
Konu : Tez İşleri (Halide İBİLOĞLU)

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

İlgi : 22/07/2020 tarihli , 16622 sayılı yazınız.

İlgi yazıya istinaden; Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" isimli tez konusu kapsamında 28.05.2020 - 30.06.2021 tarihleri arasında Üniversitemiz Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünde Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilere uygulama yapma talebiniz Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr.Adem DURU
Rektör V.

Evrak Doğrulamak için : <https://ebys.usak.edu.tr/enVision/Dogrula/K44Y3R3>

Bir Eylül Kampüsü İzmir Yolu 8.Km 64200/Uşak
Tel: (276) 221 22 01
Faks: (276) 221 22 02
E-Posta: gensek@usak.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Funda DOĞMUŞ
Dahili:
Elektronik ağ:<http://gensek.usak.edu.tr/>

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BE8VALCC1 adresinden yapılabilir. (PIN:77891)

Sayfa 1 / 1

EK 13

Ana Üni.: 11.01.2021-3153

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-605.01-3153
Konu : Halide İBİLOĞLU'nun Yüksek Lisans
Tezi Uygulama İzin Talebi

TÜRKÇE ÖĞRETİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 04.11.2020 tarihli ve 50913635-302.08.01-E.25337 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazınızda belirtilen Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun, Prof. Dr. Yusuf TEPELİ'nin danışmanlığında hazırladığı "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasını, 2020-2021 öğretim yılı Güz ve Bahar dönemlerinde Üniversitemiz Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde gerçekleştirmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Prof. Dr. Süleyman SÖZEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Dağıtım:
Gereği:
Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne

Bilgi:
Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BE646Y9DT

Belge Doğrulama Adresi : <http://belgedogrulama.anadoluniv.edu.tr/en/Vision-Sorumlu/BelgeDogrulama.aspx>

Yüzme Emre Kampten Tepeliler/Eskişehir
Telefon No: +90 222 335 05 80/1352-1353 Faks No: +90 222 335 36 16
e-Posta: gensek@anadoluniv.edu.tr İnternet Adresi: www.anadoluniv.edu.tr
Kep Adresi: anadoluniv@hs01.kep.tr

Bilgi için: Bediye AKSAN
Büro Personeli
Telefon No: 1352-1318

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

EK 14

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.12.2020-44202

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-28677689-000-239847
Konu : Halide İBİLOĞLU'nun Tez Çalışması

08.12.2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 18.11.2020 tarihli ve 50913635-302.08.01.06.01-E.26621 sayılı yazınız

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 20185414012 numaralı öğrencisi Halide İBİLOĞLU'nun "Türkçe Öğrenen Yabancıların Dil İhtiyaçları Anketi ve Dil Becerileri Yeterlilik Ölçeği" konulu tez çalışması kapsamında araştırmalarını, Üniversitemizde uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Sırrı Sunay GÜRLEYÜK
Rektör a.
Rektör Yrd.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: U8CZ7J-L2LRMJ

Belge Doğrulama Adresi: <https://ebds.mu.edu.tr>

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI
48000 KÖTEKLİ/MUĞLA

Bilgi için: Aydın ŞAHİN

Telefon No: (0252) 211-1251 / Faks No: (0252) 211-1264

Telefon No: 0252 211 10 99

e-Posta: ogr-is@mu.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.oidb.mu.edu.tr/>

Kep Adresi: muglaskuniversitesi@hs01.kep.tr

EK-15

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Halide İBİLOĞLU

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği
Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : Arapça, İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

Yıldız Ü., İbiloğlu H. ve Sarioğlu G.(2020). Yabancılar dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçe ve İngilizce öğretmeni adaylarının öz yeterlik algıları. *Turkish Studies-Education* 15(4), 3047-3070. <https://dx.doi.org/10.47423/turkishStudies.43345>

Yıldız Ü. ve İbiloğlu H. (2019). *Türkçe öğretmen adaylarının Türkçenin yabancı dil olarak eğitimi bağlamında anlatım becerilerinin öğretime yönelik özyeterlik algıları.* III. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu(IfWT),Antalya,Türkiye,12-14 Nisan 2019,Sözlü Sunum.

Yıldız Ü., İbiloğlu H. (2019). *Yabancılar Türkçe eğitimi bağlamında Türkçe öğrenen öğrencilerin dil ihtiyaçlarının belirlenmesi- Antalya Örneği.* III.Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu (IfWT), Antalya,Türkiye,12-14 Nisan 2019,Sözlü Sunum.

İş Deneyimi

- 01.2018-Halen** : Bilgi Evi Sorumlusu, Kepez Belediyesi, Antalya
- 01.2015-01.2018** : Nasreddin Hoca Kreş ve Gündüz Bakımevi Müdiresi, Kepez Belediyesi, Antalya
- 10.2013-.02.2014** : Türkçe- Edebiyat Öğretmenliği, YGS-LYS Hazırlık Final Özel Dershanesi, Başakşehir, İstanbul
- 08.2009-02.2013** : Türkçe Öğretmenliği, Özel Antalya Envar Koleji, Antalya
2009-2012 arasında 8. Sınıflar için SBS hazırlığı,
2011-2013 yılları arasında Türkçe Zümre Başkanlığı,

2012 yılında 100 Temel Eser Okuma Yarışmasında soru hazırlama komisyonunda (Muratpaşa İlçe Milli Eğitiminde), her yıl düzenli olarak çıkarılan okul dergisinde, 2012 yılında İnceleme komisyonunda, tiyatro ve drama etkinliklerinde aktif olarak görev aldım.

İletişim

E-Posta Adresi :

EK-16
İNTİHAL RAPORU

yl tez

ORJENALLIK RAPORU

% **20**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **19**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **6**

YAYINLAR

% **9**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

dergipark.org.tr

İnternet Kaynağı

% **3**

2

Submitted to Akdeniz University

Öğrenci Ödevi

% **2**

3

dspace.akdeniz.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

% **1**

4

dspace.akdeniz.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

5

acikerisim.akdeniz.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

6

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

% **1**

7

toad.halileksi.net

İnternet Kaynağı

% **1**

8

www.turkcede.org

İnternet Kaynağı

< % **1**

9

www.yee.org.tr

İnternet Kaynağı

< % **1**

EK 17

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

14/01/2022

Halide İBİLOĞLU